మహాభారతము

శాంతి పర్వము

షష్ఠాశ్వాసము రెండవ భాగము

తనకు ఉన్న అన్ని సంశయములు తీరిన వాడై శుకుడు జనక మహారాజు వద్దనుండి సెలవు తీసుకొని తన తండ్రి వ్యాసుని వద్దకు బయలు దేరాడు. వాయు వేగంతో హిమవత్పర్వతము నకు వెళ్లాడు.

ఆ సమయంలో వ్యాసుడు తన శిష్యులైన సుమంతుడు, వైశంపాయనుడు, జైమిని, పైలుడు అనే వారలతో వేదాధ్యయనము చేయిస్తున్నాడు. శుకుడు వ్యాసాశ్రమమునకు వెళ్లాడు. జనకుని వద్దనుండి తిరిగి వచ్చిన పుత్రుని చూచి వ్యాసుడు సంతోషించాడు. శుకుడు తండ్రి పాదములకు నమస్కరించి కూర్చున్నాడు. తనకు జనకునికి జరిగిన సంభాషణా సారమును వివరించాడు. తరువాత వ్యాసుడు శుకుని కూడా తన శిష్యునిగా చేర్చుకొని మొత్తం ఐదు మందికి వేదము నేర్పుతున్నాడు. ఇలా కాలం గడుస్తూ ఉంది.

ఒకరోజు వ్యాసుని శిష్యులు గురువుగారిని ఇలా కోరారు. "గురువర్యా! వేదాధ్యయనంలో మేము ఐదుగురమే ఈ లోకంలో అందరి కన్నా మిన్నగా ముందుండాలి. మమ్మల్ని మించి మీరు ఇంకెవరికీ వేదము నేర్పకూడదు. అలా అని మాకు వరం ప్రసాదించండి." అని అడిగారు. పక్షపాతము అంటే ఎరుగని వ్యాసుడు ఇలా అన్నాడు.

"ఆసక్తి కల బ్రాహ్మణునకు వేదవిద్య నేర్పిన వారికి బ్రహ్మపదము

అరిచేతిలో ఉసిరికకాయ లాంటిది. ఈ విషయం మీరు వినలేదా! ప్రతివాడూ కష్టములను అనుభవించిన తరువాత సుఖములు పొందుతాడు. కాని స్వార్ధపరుడు కాకూడదు. ఇలాంటి స్వార్ధపూరిత కోరిక కోరడం మీకు ధర్మమా!" అని అన్నాడు వ్యాసుడు.

ఆ మాటలు విన్న వ్యాసశిష్యులు ఒకరి మొహాలు ఒకరు చూచుకొని వ్యాసునితో ఇలా అన్నారు. "అయితే మీరు మమ్ములను ఇక్కడే ఉంచితే ఎలాగ. మేము ఈ పర్వతశిఖరం దిగి, కిందికి వెళ్లి, వేదాధ్యయనము నందు ఆసక్తి కలవారిని వెతికి పట్టుకొని వారికి విద్య నేర్పమంటారా! వారితో యజ్ఞములు యాగములు చేయించమంటారా!" అని అన్నారు. ఆ మాటలకు వ్యాసుడు ఇలా అన్నాడు.

"శిష్యులారా! ఈ విషయం మీరు ముందే చెప్పవచ్చుకదా! ఇంత డొంక తిరుగుడు ఎందుకు? మీరు ఈ పర్వతము కిందికి వెళ్లి జనపదములలో తిరుగుతాను. అందరికీ విద్యాదానము చేస్తాము అంటే నేను అడ్డుపెట్టానా!" అని వాత్సల్యంతో కోపపడుతున్న గురువు గారిని చూచి ఆయన కాళ్ల మీద సాష్టాంగ పడ్డారు. వ్యాసుడు తన శిష్యులను లేవనెత్తి ఆశీర్వదించాడు.

"మీరు మూడులోకములలో మీ ఇష్టం వచ్చిన చోటికి వెళ్లండి. కాని చాలా జాగ్రత్తగా ఉండండి. వేదములను మూడు లోకములలో ప్రచారం చెయ్యండి." అని పలికాడు. వ్యాసుని నలుగురు శిష్యులు నలుగురూ వెళ్లిపోయారు. వ్యాసుడు, అతని కుమారుడు శుకుడు మాత్రమే ఆశ్రమంలో ఉన్నారు.

ఒకరోజు నారదుడు వ్యాసాశ్రమమునకు వచ్చాడు. ఆశ్రమములో వేదఘోష వినిపించడం లేదు. ఆశ్చర్యపోయాడు నారదుడు.

“మునీంద్రా! మీ ఆశ్రమములో వేదాధ్యయనము వినిపించకపోవడానికి కారణం ఏమిటి?” అని అడిగాడు.

“నారదా! నా శిష్యులందరూ నన్ను విడిచి వెళ్లిపోయారు.” అని బదులు చెప్పాడు.

“అయితే ఏమి! నీవు నీ కుమారుడు శుకుడు ఉన్నారు కదా! మీరిద్దరూ వేదపఠనముచేయవచ్చు కదా!” అని అన్నాడు నారదుడు. అప్పటికి తాను చేసిన పొరపాటు తెలిసింది వ్యాసునికి. వెంటనే తాను తన కుమారుడు శుకుడు కలిసి వేదాధ్యయనము చేయడం ప్రారంభించారు.

ఒకరోజు పెనుగాలి వీచింది. వెంటనే వ్యాసుడు వేదాధ్యయనము ఆపి వేసాడు. “ఈ గాలి ఎక్కడ నుండి వచ్చుచున్నది.”అని అడిగాడు వ్యాసుని కుమారుడు శుకుడు.

“కుమారా! దేవ మార్గములో విష్ణువు, పితృమార్గములో సూర్యుడు పైకి కిందికి ప్రయాణించడం వల్ల ఈ ఝంఝామారుతము వీచుచున్నది. కుమారా! నీకు వాయువుల గురించి చెబుతాను విను.సమాన వాయువు దేవతల జాతిలో జన్మించాడు. సమానుడికి ఉదాన వాయువు జన్మించాడు. ఉదానుడికి వ్యానము అనే వాయువు జన్మించాడు. వ్యానుడికి అపానుడు, అపానునికి ప్రాణుడు జన్మించారు. ఈ ప్రపంచమంతా ఈ ఐదు వాయువులతో నిండి ఉంది.

ప్రవహుడు, ఆవహుడు, ఉద్వహుడు, సంవహుడు, వివహుడు, పవహుడు, పరాహుడు వీరు ఏడుగురు వాయుదేవతలు. వీరంతా అదితి పుత్రులు. అన్ని లోకములలో వ్యాపించి ఉంటారు. ఈ ఏడుగురు వాయు

దేవతలు పైన చెప్పిన సమానము మొదలగు పంచ వాయువులతో కలిసి ఉంటారు. వీరి వలననే వర్షములు రావడం, రాకపోవడం జరుగుతూ ఉంటుంది. వివిధ దేవతలు విమానములలో తిరుగుతూ ఉంటారు. పైగా విష్ణుమూర్తి నిట్టూర్పువేగము అపరిమితము. వీటి వల్ల ముల్లోకములలో ఝంఝా మారుతము వీస్తూ ఉంటుంది. ఇలాంటి సమయములలో వేదాధ్యయనము చేయరాదు. కీడు కలుగుతుంది. అందుకని వేదాధ్యయనము ఆపి వేసాను." అని చెప్పాడు వ్యాసుడు. తరువాత స్నానం చెయ్యడానికి వ్యాసుడు ఆకాశ గంగ వద్దకు వెళ్లాడు.

శుకుడు నారదుడు వింటూ ఉండగా వేదపఠనము చేసాడు. దానికి మెచ్చి నీకేమి వరం కావాలో కోరుకో అని అడిగాడు నారదుడు. "నారదమహర్షి! ఈ లోకంలో పుట్టిన వారికి హితమగునది ఏది తెలియచెయ్యండి." అని అడిగాడు.

"కుమారా! పూర్వము సనత్కుమారుడు మునీశ్వరులకు చెప్పిన మాటలే నేను నీకు చెబుతాను. సత్యవాక్పరిపాలనయే తపస్సు. మనం నేర్చుకున్న విద్య మన కన్ను వంటిది. త్యాగమే సుఖదాయకము. కోరికలే దుఃఖ హేతువులు. మానవుడు ఇహలోక బంధములలో చిక్కుకుంటే, ఈ జన్మలో కాదుకదా పైజన్మలో కూడా అతనికి ముక్తి లభించదు. తరచి చూడగా కామము, క్రోధము ముక్తిమార్గమునకు శత్రువులు. ఈ రెండింటినీ విడిచిపెడితే, సంసారము అనునది రూపం లేకుండా పోతుంది. ముక్తి సాధించడానికి మరో మార్గం ఎందుకు?

ఇతరుల నుండి ఏమీ స్వీకరించకపోవడమూ, సమస్త మైన కర్మములను త్యాగం చెయ్యడం అనేవి ఆచరిస్తే పండితునకు ఎలాంటి దుఃఖము కలుగదు. మోక్షం సిద్ధిస్తుంది. అసలు ఇతరులతో మాట్లాడకపోవడం, చూడకపోవడం,

తాకకపోవడం వారికి దూరంగా ఉండటం ముక్తికి మార్గములు. అహింసా వ్రతము పాటిస్తూ, ఇంద్రియములను నిగ్రహించుకొని, నిరాశకూ, చపలత్వము నకూ లోను కాకుండా ఉన్నవానికి ముక్తి అరిచేతిలో ఉసిరిక కాయలాంటిది. ఇవి సనత్కుమారుడు మునులకు చెప్పిన మాటల సారాంశము.

అదియును కాక, మానవుడు భార్యాబిడ్డలు, బంధుమిత్రులు వీరి మోజులో పడితే, ఊబిలో పడ్డ ఏనుగుమాదిరి కొట్టుకుంటూ ఉంటాడు కానీ వెలుపలికి రాలేడు. నిరంతర భోగములలో మునిగి తేలేవాడు, వలలో చిక్కుకున్న జింకవలె గిలా గిలా కొట్టుకుంటూ ఉంటాడు. ధర్మము అధర్మము, సత్యము, అసత్యము వీటి రెంటినీ విడిచిపెట్టాలి. అది ఎలా సాధ్యపడుతుంది అంటే.. అహింసను పాటిస్తే అధర్మం విడిచి పెట్ట వచ్చు. అలాగే, మనము ఏ పనీ సంకల్పించకుండా ఉంటే ధర్మాన్ని కూడా విడిచిపెట్ట వచ్చు. బుద్ధిని ఉపయో గించి సత్యమును, అసత్యమును రెండింటినీ వదిలిపెట్టవచ్చు. ఆత్మ సాక్షాత్కారం పొందితే బుద్ధితో పని ఉండదు. మన దైనందిన కార్యములలో శోకము, భయము కలుగుతూ ఉంటాయి. పండితుడైన వాడు వాటిని పట్టించు కొనడు. ఎందుకంటే అవి వస్తూ పోతూ ఉంటాయి కాబట్టి.

కుమారా! ఈ పంచభూతములు, దశ ఇంద్రియములు, మనసు, బుద్ధి వీటినన్నింటినీ మూటగట్టినట్టు ఉన్న ఈ శరీరం కోసరం తాపత్రయం ఎందుకు. భార్యాబిడ్డలకు, బంధు మిత్రులకు, ఊరిలో జనానికి కలిగిన బాధలకు మనం చింతించడం ఎందుకు." అని పలికాడు నారదుడు.

ఆ మాటలతో శుకునికి పూర్తి వైరాగ్యం కలిగింది. నారదుని చూచి "ఓ మహర్షి! నీ వాక్కులతో నాకు జ్ఞానోదయం అయింది. నా మనస్సు లో ఉన్న సందేహములు అన్నీ తొలగి పోయాయి. ఆ సూర్యభగవానుని దయవలన

యోగసిద్ధి పొందుతాను. సమస్తము త్యజిస్తాను.” అని పలికాడు.

వెంటనే నారదమహాముని ఆజ్ఞ తీసుకొని తండ్రి దగ్గరకు వెళ్లాడు. తండ్రికి తన నిశ్చయము తెలియజేసాడు. కుమారుని జ్ఞాన సంపదకు వ్యాసుడు సంతోషించాడు. తండ్రికి ప్రదక్షిణము చేసి శుకుడు బయలు దేరాడు. కాని వ్యాసునికి పుత్రప్రేమ ఇంకా చావలేదు.

“నాయనా శుకా! నిన్ను కనులారా చూచుకుంటాను. కాసేపు నా ఎదుట ఉండరాదా!” అని అడిగాడు. ఇప్పుడు శుకునిలో ఏ మమకారమూ లేదు. నిర్వికారంగా అలా వెళ్లిపోయాడు.

కైలాస శిఖరము చేరుకున్నాడు. ఒక సమతల ప్రదేశములో తూర్పు ముఖంగా కూర్చున్నాడు. ఆత్మావలోకనం చేసుకున్నాడు. అప్పుడు సూర్యుడు అతని ముందు ప్రత్యక్షం అయ్యాడు. శుకుడు సూర్యునికి సాష్టాంగ ప్రమాణం ఆచరించాడు. సూర్యుని వలన సర్వ ఆత్మ తత్వాన్ని తెలుసుకున్నాడు.

అదే సమయంలో నారదుడుకూడా అక్కడికి వచ్చాడు. శుకుడు నారదుని చూచి “నారదమహర్షి! మీ దయ వలన నాకు వైరాగ్యం కలిగింది. నాకు సరి అయిన మార్గం దొరికింది.” అని పలికి, సత్త్వ, రజస్ తమోగుణములను వదిలిపెట్టి, తన యోగ శక్తితో ఆకాశ మార్గాన వెళ్లిపోయాడు. పోతూ పోతూ దారిలో ఉన్న చెట్లను, పర్వతములను చూచి “నా తండ్రి వ్యాసుడు నా వెంట వస్తున్నాడు. ఆయన నన్ను పిలిస్తే మీరంతా ఓయ్ అని బదులుపలకండి.” అని ప్రార్థించాడు. వారంతా అలాగే అన్నారు.

తరువాత శుకుడు ఉత్తరదిక్కుగా ప్రయాణం సాగించాడు. గంగానదీ

తీరాన్ని సమీపించాడు. చాలా తక్కువ ఎత్తులో ఆకాశంలో పోతున్నాడు. ఆ సమయంలో గంగానదిలో అప్సరసలు బట్టలన్నీ విప్పి గట్టుమీద పెట్టి, దిగంబరంగా స్నానం చేస్తున్నారు. వారంతా యవ్వనంలో ఉన్న శుకుడిని చూచారు. కాని వారికి ఏలాంటి వికారము కలగలేదు. మామూలుగా స్నానం చేస్తున్నారు.

ఆసమయంలో వ్యాసుడు కూడా తనయోగశక్తితో ఆకాశ మార్గాన కొడుకును వెతుక్కుంటూ వస్తున్నాడు. గొంతు ఎత్తి నాయనా శుకా శుకా అంటూ అరుస్తూ వెళుతున్నాడు. కాని అప్పటికే శుకుడు సర్వభూతాత్మకుడయ్యాడు. అందుకే శుకుడు వ్యాసునికి కనిపించడం లేదు. వ్యాసుడు పిలిచే పిలుపులకు ప్రకృతి అంతా "ఓయ్..... ఓయ్" అంటూ ప్రతిధ్వనిస్తూ ఉంది.

వ్యాసుడు గంగానదీ తీరం సమీపించాడు. అప్పటిదాకా దిగంబరంగా జలకాలాడుతున్న అప్సరసలు పరపురుషుడైన వ్యాసుని చూచి సిగ్గుపడి హడావిడిగా బట్టలు కట్టుకున్నారు. వ్యాసుడు తన దివ్యజ్ఞానంతో జరిగింది తెలుసుకున్నాడు. తన కుమారుని అసక్తత (విషయముల మీద విముఖత), తనయొక్క సక్తత (విషయముల మీద ఆసక్తి) నిరూపింపబడింది అని అనుకున్నాడు. ఒక పక్క సంతోషిస్తూనే మరొక పక్క సిగ్గు పడ్డాడు.

ఆసమయంలో మహాశివుడు వ్యాసుని వద్దకు వచ్చాడు. "వ్యాస మునీంద్రా! నాడు నిన్ను వరం కోరుకోమన్నప్పుడు పంచభూతములకు అతీతుడైన కుమారుడు కావాలి అని అడిగావు. నేను నీకు అలాంటి కొడుకునే ప్రసాదించాను. నా ప్రభావమువలన, నీయొక్క తపోవిశేషము వలన, నీ కుమారునికి దేవతలకు కూడా దుర్లభమైన పరమగతి లభించింది. దీనికి నీవు సంతోషించాలి గాని విచారిస్తావెందుకు. ఓ వ్యాసమహర్షి! నీ కుమారుని కీర్తి

ఆచంద్రార్కము వర్ధిల్లుతుంది.” అని మహాశివుడు అంతర్ధానము అయ్యాడు.

ఓ ధర్మరాజా! ఈ శుక చరిత్ర చదివిన వారికీ, విన్నవారికీ, ఆయురారోగ్యై శ్వర్యములు లభిస్తాయి. తుదకు మోక్షం లభిస్తుంది.” అని భీష్ముడు ధర్మరాజుతో శుకుని వృత్తాంతము వివరంగా చెప్పాడు.

“పితామహా! తమరు నాకు బ్రహ్మచర్యము మొదలగు నాలుగు ఆశ్రమముల గురించి చెప్పారు కదా. ఆ నాలుగు ఆశ్రమములలో ఉన్న వారు తమకు ఉత్తమ పదము లభించుట కొరకు ఆరాధించు దైవము ఎవరు తెలియ చెయ్యండి.” అని ధర్మరాజు భీష్ముని అడిగాడు అని వైశంపాయనుడు జనమేజయ మహారాజుకు చెప్పాడు.

వైశంపాయనుడు జనమేజయునితో ఇంకా ఇలా చెప్పసాగాడు. “ఓ జనమేజయ మహారాజా! నేను నీకు నారాయణ కథను చెబుతాను సావధానంగా విను. ధర్మరాజు అడిగిన ప్రశ్నకు భీష్ముడు ఇలా సమాధానం చెప్పాడు.

“ఓ ధర్మనందనా! ఒకా నొకప్పుడు నా తండ్రి శంతనుడు నాకు నారాయణ నారద సంవాదాన్ని గురించి చెప్పాడు. నేను దానిని నీకు చెబుతాను. అది నీ సందేహమును తీర్చగలదు. అవ్యయుడు, సనాతనుడు, విశ్వాత్ముడు అయిన నారాయణుడు అనే మహాముని బదరికా వనములో తపస్సు చేసుకుంటున్నాడు. నారదుడు ఆయనను భక్తితో కొలిచి ఆయనను “ఓ మహర్షీ! మోక్ష సిద్ధికి ఆరాధించవలసినది ఏది?” అని అడిగాడు. నారాయణుడు ఇలా చెప్పాడు.

“ నారదా! ధ్రువము, అచలము, ఇంద్రియ ములకు గోచరము కానిదీ, సూక్ష్మమైనది, దేనికీ సాటిలేనిదీ, మన అందరిలో అంతరాత్మగా వెలుగొందేదీ అయిన పరతత్త్వము తక్క వేరు దైవము లేదు.” అని అన్నాడు. అప్పుడు నారదుడు నారాయణునితో ఇలా అన్నాడు.

“ ఓ మహర్షీ! నీవు ఈ లోకములను రక్షించుటకు ఈ అవతారము ఎత్తావని విద్వాంసులు అంటూ ఉంటారు. కానీ నీ మూల ఆకృతి ఎలా ఉంటుంది. నాకు తెలుపుము. ఓ మహర్షీ! నాకు గురుభక్తి, వేదములయందు ఆసక్తి ఉన్నది. నాకు నీ మూల స్వరూపము చూడటానికి అర్హత ఉన్నది అని నీవు అనుకున్నట్టయితే నాకు దాని గురించి నీకు తెలుపుము.” అని ప్రార్థించాడు. అప్పుడు నారాయణుడు నారదునితో ఇలా అన్నాడు.

“ నారదా! ముందు నీవు ఏకాగ్రతను సాధించు. అప్పుడు నీకు పరమాత్మను దర్శించు శక్తిని ప్రసాదిస్తాను.” అని అన్నాడు. ఆ మాటలకు తృప్తి చెంది నారదుడు వెళ్లిపోయాడు. నారదుడు ఆకాశ మార్గాన మేరు పర్వత ప్రాంతమునకు వెళ్లాడు. అక్కడ క్షీరసాగరమునకు ఉత్తర దిక్కున ఉన్న శ్వేత ద్వీపములో ఆహారము తీసుకోకుండా, ఇంద్రియ నిగ్రహము కలిగి, చెమట పట్టకుండా, తమ తమ శరీరములనుండి సుగంధములను వెదజల్లు తున్న మునీశ్వరులను చూచాడు”.అని భీష్ముడు చెప్పగా ధర్మరాజు అడ్డు తగిలి “పితామహా! ఆ మహానుభావులు ఎవరు? వారి గురించి వివరించండి.” అని అడిగాడు. భీష్ముడు వారి గురించి చెప్పసాగాడు.

“ధర్మనందనా! ఆ మహాపురుషుల గురించి పూర్వము కొంత మంది మహా మునులు మా తండ్రిగారికి చెప్పగా నేను విన్నాను. ఆ విశేషములు నీకు చెబుతాను. విను.

పూర్వము ఉపరిచర వసువు అనే రాజు ఉండేవాడు. ఆ రాజు చాలా విశిష్టమైన ఆచారములు కలవాడు. అతడు సత్యము, ఇంద్రియ నిగ్రహము, మనోనిగ్రహము, విష్ణుభక్తి, నైతిక బలము కలవాడు. ఆ ఉపరిచర వసువు ఈ భూమి నంతయునూ పరిపాలించేవాడు. ఆ రాజుకు యజ్ఞయాగములు చెయ్యాలంటే మహా ప్రీతి. బ్రాహ్మణులంటే భక్తి.

అటువంటి రాజు, రాజ్యమును వదిలి పెట్టి అడవులకు పోయి తపస్సు చేసుకుంటున్నాడు. అప్పుడు దేవేంద్రుడు అతని దగ్గరకు వచ్చాడు. "ఓ మహారాజా! నీతో నేను స్నేహము చేయదలచుకున్నాను. నీకు తపస్సు ఎందుకు. నీవు వెళ్లి రాజ్యపాలన చేసుకో. నా నగరమునకు (అమరావతికి) వస్తూ పోతూ ఉండు. నీకు దివ్యత్వాన్ని ప్రసాదిస్తున్నాను. అమరావతికి రావడానికి నీకు ఒక విమానాన్ని ఇస్తున్నాను. నీవు దీనిని ఎక్కి నీ ఇష్టం వచ్చిన చోటికి రావచ్చు ... పోవచ్చు." అని అన్నాడు. ఇంద్రుని మాట కాదనలేక ఉపరిచరవసువు ఆ విమానాన్ని స్వీకరించాడు. అప్పటి దాకా వసువు అనే పేరుగల ఆ రాజు విమానాన్ని ఎక్కి తిరగడం చేత ఉపరిచర వసువు అని సార్ధక నామధేయు డయ్యాడు.

అది అటుండగా. కల్పమునకు ఆదిలో మరీచి, అంగిరసుడు, అత్రి, పులహుడు, పులస్త్యుడు, క్రతువు, వసిష్టుడు అనే మహామునులు, చిత్రుడు, శిఖండి అనే పేరుగలవారు, స్వాయంభువుడు అనే మనువు.... వీరందరూ కలిసి విష్ణువును గూర్చి అనేక సంవత్సరాలు తపస్సు చేసారు. అప్పుడు విష్ణువు అదృశ్యరూపంలో వారికి గోచరమయ్యాడు. వారితో ఇలా అన్నాడు.

"మీరందరూ ధర్మశాస్త్రములను రచించే నైపుణ్యం కోసం నా గురించి తపస్సు చేసారు. అందుకని, సరస్వతీ దేవిని మీలో నియోగించాను. మీరు రచించే ధర్మశాస్త్రములు సకల జగములకు హితమును, గౌరవమును

కలిగిస్తాయి. అంగిరసుడు అనే అతనికి బృహస్పతి అనే మహాత్ముడు జన్మిస్తాడు. మీరు రాసిన ధర్మశాస్త్రములు అతనికి బోధించండి. భవిష్యత్తులో ఉపరిచర వసువు అనే మహారాజు జన్మిస్తాడు. అతడు మీరు రాయబోయే ధర్మశాస్త్రములను అధ్యయనము చేయడానికి అర్హుడు. బృహస్పతి వలన ఉపరిచర వసువు ధర్మశాస్త్రములను నేర్చుకుంటాడు. అతడు ధర్మశాస్త్రములను అన్నిలోకాలకు అందిస్తాడు. యజ్ఞయాగములను నిర్వర్తిస్తాడు. ఆ ఉపరిచర వసువు నాకు అత్యంత భక్తుడు. అతని వలననే ధర్మశాస్త్రములు లోకంలో ప్రచారమవుతాయి.” అని పలికి విష్ణుమూర్తి అంతర్థాను డయ్యాడు.

తరువాత, ఆ వసువు అనే మహారాజు అశ్వమేధ యాగము చేసాడు. ఆ యాగమునకు మరీచి, మొదలగు సప్తఋషులు ఆధ్వర్యము వహించారు. సప్తఋషులతో సమానమైన మహానుభావులు ఋత్విక్కులు చేసేపనులు నిర్వర్తించారు. ఆయాగమునకు బృహస్పతి ప్రధాన ఋత్విక్కుగా వ్యవహ రించాడు. ప్రజాపతి పుత్రులైన ఏకతుడు, ద్వితుడు,త్రితుడు అను మునులు సదస్యులుగా వ్యవహరించారు.

ఆ ప్రకారంగా ఆ అశ్వమేధయాగము జరుగు తున్న సమయంలో వసు మహా రాజు అహింసా వ్రతుడవడం వల్ల జీవ హింసకు అనుమతించలేదు. జీవహింసకు బదులుగా ఆరణ్యకములలో చెప్పబడిన కొన్ని మంత్రములను విష్ణుమూర్తిని గురించి పఠింప చేసాడు. అతని నిష్టకు మెచ్చి విష్ణుమూర్తి అదృ శ్యరూపంలో వచ్చి తన హవిర్భాగమును స్వీకరించాడు. అది చూచి ప్రధాన ఋత్విక్కు అయిన బృహస్పతికి కోపము, దుఃఖము రెండూ వచ్చాయి.

వసురాజును   చూచి బృహస్పతి ఇలా అన్నాడు. “ఓ వసుమహారాజా! యజ్ఞములో పురోడాశము సమర్పించునపుడు దేవతలు స్వయంగా వచ్చి

మనకు ప్రత్యక్షమయి స్వీకరించాలి. కాని విష్ణువు అదృశ్యరూపంలో వచ్చి స్వీకరించాడు. అదే నాకు బాధగా ఉంది." అని అన్నాడు. వసుమహారాజు బృహస్పతిని అనునయించాడు. అక్కడ ఉన్న సదస్యులు బృహస్పతితో ఇలా అన్నారు.

"ఓ దేవ గురూ! మీరు అలుక మానండి. ఆ హవిర్భాగము హరికి చెందినది. హరి వచ్చి స్వీకరించాడు. దానికి మీరు బాధపడటం ఎందుకు? అసలు మహావిష్ణువును దర్శించడం మీకూ మాకూ సాధ్యమయ్యే పనేనా! బ్రహ్మ మానస పుత్రుల మైన మేమే మహావిష్ణువును దర్శించుటకు ఎన్నో ఏళ్లు తపస్సు చేసాము. అప్పుడు మాకు అశరీరవాణి ఇలా చెప్పింది.

"పాల సముద్రములో ఒక దీవి ఉన్నది. అందులో తెల్లటి వారు, ఇంద్రియ నిగ్రహము కలవారు, దివ్యమైన దేహము కలవారు, ఆకలి అంటే తెలియనివారు అయిన విష్ణుభక్తులు ఉన్నారు. వారలకు మాత్రము విష్ణువు తన నిజ రూపమును దర్శింపచేస్తూ ఉంటాడు. ఆ సమయంలో మీరు చూడగలిగితే వెళ్లి చూడండి." అని అశరీరవాణి పలికింది.

ఆ మాటలు విన్న మేము వెంటనే అక్కడకు బయలుదేరాము. శ్వేతద్వీపమునకు వెళ్లాము. అశరీర వాణి చెప్పినట్టు మాకు ప్రకాశవంతమైన వారు కనిపించారు. ముల్లోకములలో అటువంటి వారిని మేము ఇంతవరకూ చూడలేదు. అలాంటి వారి ముందు సహస్ర భానులతో సమానమైన ఒక దివ్యతేజోరూపము ప్రత్యక్షం అయింది. అప్పుడు వారు అత్యంత భక్తితో "జయ పుండరీకాక్ష! జయ హృషీకేశ! జయ విశ్వభావన! నమస్తే నమస్తే" అంటూ పెద్దగా జయజయధ్వానాలు చేస్తున్నారు. ఎంత ప్రయత్నించిననూ మా కన్నులతో ఆ తోజోరూపమును చూడలేక పోయాము. అప్పుడు

ఆకాశమునుండి ఇలా వినిపించింది.

"ఓ బ్రహ్మమానస పుత్రులారా! మీరు విష్ణుమూర్తిని చూడలేదని దిగులుపడకండి. ఆ విష్ణుభక్తులను చూస్తే విష్ణువును దర్శించినట్టే. అయినా మీరు చేసిన తపస్సు, నియమ నిష్ఠలు మీకు విష్ణుమూర్తిని దర్శింప చేస్తాయని మాట ఇచ్చాయా. కాబట్టి ఖేదపడకండి. అయినా మీరు చేసిన తపస్సు విష్ణుమూర్తి దర్శనమునకు చాలదు. అత్యంత భక్తితో, అనేక సంవత్సరములు విష్ణుమూర్తిని గురించి తపస్సు చేస్తే గాని విష్ణు దర్శనం దొరకడం దుర్లభం." అని వినిపించింది.

ఆ మాటలు విని మేము మరలా తిరిగి వచ్చాము. కాబట్టి ఓ బృహస్పతీ! నీవు విష్ణుదర్శనము గురించి ఆలోచించకుండా మిగిలిన యజ్ఞ కార్యక్రమము లను పూర్తి చెయ్యి" అని చెప్పారు.

ఆ మాటలు విన్న బృహస్పతి మిగిలిన యాగమును శ్రద్ధగా నడిపించాడు. తరువాత ఉపరిచర వసువు జనరంజకంగా ముల్లోకములను పరిపాలించాడు.

ఒక సారి స్వర్గలోకంలో దేవతలు, మునులు యజ్ఞయాగముల గురించి చర్చలు చేస్తున్నారు. దేవతలు అందరూ యజ్ఞయాగములలో అజములను (మేకలను) బలి ఇవ్వాలి అని తీర్మానించారు. కాని మునులు దానికి వ్యతిరేకించారు. అజములు అంటే యుగయుగములకు అర్థములు మారుతాయని అన్నారు. కృతయుగములో అజము అనగా ఓషధులు అని అన్నారు. కాబట్టి అజములు అంటే ఓషధులు అని కూడా అర్థము తీసుకొన వచ్చును అని అన్నారు.

ఇంతలో ఉపరిచర వసువు అక్కడకు వచ్చాడు. దేవతలు మునులు ఆ

వివాదమును పరిష్కరించమని ఉపరిచర వసువును కోరారు. ఉపరిచర వసువు దేవతల పక్షం వహించాడు. యజ్ఞములలో మేకలను మాత్రమే బలి ఇవ్వాలని తీర్పు చెప్పాడు. వేదార్థమును వక్రీకరించినందుకు మునులు కోపించారు. ఉపరిచర వసువును శపించారు. ఆ శాప ప్రభావమున వసువు భూమి మీద ఉన్న ఒక లోయలో పడిపోయాడు. దేవతలు అతని వద్దకు వచ్చి అతనికి ఆకలి దప్పులు, శారీరక బాధ లేకుండా చేసారు. మహావిష్ణువు అనుగ్రహంతో మరలా తన పూర్వ స్థితిని పొందుతావు అని ఊరడించి వెళ్లారు. వసురాజు విష్ణువును గూర్చి ధ్యానం చెయ్యడం మొదలెట్టాడు. వసురాజు భక్తికి మెచ్చి విష్ణువు గరుత్మంతుని పంపి వసురాజును బ్రహ్మలోకమునకు పంపించాడు. విష్ణుమూర్తి మహిమకు, కరుణకు వసురాజు ఎంతో సంతోషించాడు.

ఓ ధర్మరాజా! నేను నీకు శ్వేతద్వీపంలో ఉండే మహాపురుషుల గురించి చెబుతుండగా ప్రసంగ వశాత్తు ఉపరిచర వసువు గురించి చెప్పాను. ఇంక శ్వేతద్వీపంలో ఉండే మహాపురుషుల గురించి చెబుతాను విను.

నారదుడి శ్వేతద్వీపమునకు వెళ్లాడు. ఆ ద్వీపములో అద్భుత శరీరాలతో ఉన్న మానవులను చూచి నమస్కరించాడు నారదుడు. వారు కూడా నారదుని ఆదరించారు. అప్పుడు నారదుడు విష్ణువును గూర్చి స్తోత్రం చెయ్యడం మొదలెట్టాడు. అప్పుడు విష్ణుమూర్తి నారదుడి ముందు ప్రత్యక్షం అయ్యాడు. లెక్కలేనన్ని శిరస్సులు, బాహువులు,పాదములతో, అనేక రంగులతో, కమండలములతో, ఓంకారాన్ని, గాయత్రినీ జపిస్తూ చతుర్వేదములను పారాయణం చేస్తూ విష్ణుమూర్తి నారదుడి ముందు సాక్షాత్కరించాడు. నారదుడు వినయంతో విష్ణుమూర్తికి నమస్కరించాడు. అప్పుడు విష్ణుమూర్తి నారదునికి ఇలా ఉపదేశించాడు.

“అనఘా! నన్ను ఎవ్వరూ చూడలేరు. నీ అనన్య భక్తి తత్పరత వలన, నీకు అహంకారము లేశ మాత్రమైనను లేని కారణమున, నన్ను చూడగలిగావు.నీకు కావలసిన వరము కోరుకో!” అని అడిగాడు.

నారదుడు విష్ణుమూర్తితో “ఓ మహానుభావా! నీ దివ్యసందర్శన భాగ్యము కంటే నాకు వేరు వరం ఏమున్నది? నీ దర్శన భాగ్యం నాకు చాలు.” అని అన్నాడు. అప్పుడు విష్ణువు నారదునితో ఇలా అన్నాడు:

“నారదా! ఎవడైతే ఇంద్రియ ములకు లోబడకుండా ఉంటాడో, ప్రళయకాలంలో కూడా ఎవడు నిశ్చలంగా వెలుగుతూ ఉంటాడో, ఎవడైతే త్రిగుణములకు (సత్త్వ, రజస్, తమో గుణము లకు) అతీతంగా ఉంటాడో, ఆత్మ, సర్వసాక్షి, అజుడు, నిష్కళంకుడుగా వెలుగుతుంటాడో, అతడే క్షేత్రజ్ఞుడు, జీవుడు అనబడే వాసుదేవుడు, సంకర్షణుడు. మనస్సు, అహంకారము వరుసగా ప్రద్యుమ్నుడు, అనిరుద్ధుడు అని చెప్పబడు తుంటారు.

ఇదంతా నా మాయ. నేను 24 తత్త్వములకు అధినాధుడనైన 25వ తత్త్వమును. పరమపురుషుడను. నాకన్నా పరము వేరొకటి లేదు. మహామును లందరూ ఎవరి గురించి తపస్సు చేస్తుంటారు ఆ వాసుదేవుడను నేనే. ఈ చరాచర జగత్తులో ఉన్న సకల భూతములలో ఉన్న ధాతుశక్తివేరుగా లేదు. ఆ శక్తి నేను. ఆ జీవశక్తి సర్వవ్యాప్తంగా సకల లోకములలో విస్తరించి ఉంది. లేకపోయినట్టయితే ఈ లోకములన్నీ చైతన్యవంతము ఎలా అవుతాయి! జీవుడు, శరీరము వేరు. ఒకటి కావు. జీవుడిని తెలుసుకొన్నాను అని చెప్పడం నా మాయా విలాసమే. ఆ మాయ నేను కల్పించినదే. జీవుడు కూడా నాతో సమానమే. నా కన్నా వేరు కాదని తెలుసుకో. ఎవరైతే అచంచల మైన భక్తితో నా

ఆశ్రయం కోరతారో, వారికి నేను ముక్తి ప్రసాదిస్తాను.

ఆదిత్యులు, మరుత్తులు, వసువులు, రుద్రులు మొదలగు దేవతా గణములు, బ్రహ్మదేవుడు, చతుర్వేదములు, అందరూ నా స్వరూపాలే. అందువలననే వారికి విశేష గౌరవం లభించింది. నేను బ్రహ్మదేవుని సృష్టించాను. ఈ సకల జగత్తుల భారమును అతనికి అప్పగించాను. నేను మాత్రం ఏమీ పట్టించు కోకుండా, ఏకాకినై, నిమిత్తమాత్రంగా, కోరినసాయం చేస్తుంటాను. ఒక్కో కాలంలో ఈ లోకాలకు మేలు చెయ్యడానికి జన్మలు ఎత్తుతుంటాను. కర్మలు చేస్తుంటాను. వరాహ రూపంలో హిరణ్యాక్షుని, నరసింహరూపంలో హిరణ్యకశిపుని, పరశురామునిగా సకలక్షత్రియ కులమునూ, దశరధునికి పుత్రుడుగా, రాముడిగా జన్మించి రావణాసురుని సంహరించాను. యాదవకులములో పుట్టి, ఇంద్రుని కుమారుడైన నరుని సహాయంతో భూబారాన్ని తగ్గించాను.

పూర్వము నేను, నరుడు, నారాయణుడు అనే రెండు రూపములతో, ఋషులుగా వెలసి, లోకరక్షణ చేసాను. తరువాతి కాలంలో మానవ రూపములలో అవతరించి, కంసుని, కాలయవనుని, మురాసురుని, నరకాసురుని, బాణాసురుని మొదలగు లోక కంటకులను సంహరించాను. అదే సమయంలో బాణాసురుని రక్షించాడానికి మహా శివుడు, మహాసేనాని అయిన కుమారస్వామితో కలిసి అడ్డుపడగా, నేను మహాశివుని జయించి, బాణాసురుని పరాభవించాను. అంతకు ముందు మత్స్యత్వము, కూర్మత్వము పొంది దేవతలను, వేదములను రక్షించాను. ఆ చరిత్రలు నీవు వినే ఉంటావు. ధర్మరక్షణ కోసరం ఏమేమి చెయ్యవలెనో అవన్నీచేసాను. నేను చెయ్యవలసిన కార్యములు సంపూర్ణం కాగానే నా మూలప్రకృతిని పొందుతాను.

ఓ నారదా! నీవు ఏకాగ్రచిత్తుడవయి నన్ను ధ్యానించితివి కావున నీకు ఇవన్నీ చెప్పాను.” అని బోధించాడు విష్ణువు.

తరువాత నారదునికి ఆ శ్వేతద్వీపంలో ఉన్న నిరాహారులు, ఇంద్రియములను నిగ్రహించిన వారు, చెమట పట్టని వారు, సుగంధము వెదజల్లు తెల్లని దేహము కలవారు అయిన మహా పురుషులను చూపి “నారదా వీరు కాంతి దేహము కలవారు. వీరు నిరంతరమూ నన్నే ధ్యానిస్తూ ఉంటారు. నీవు ఇక్కడ ఉంటే వీరి ఏకాంతానికి భంగం కలిగిస్తుంది. ఇంక నీవు ఇక్కడి నుండి వెళ్లిపొమ్ము” అని పలికాడు.

నారదుడు విష్ణుమూర్తికి నమస్కరించి బదరికా వనమునకు వెళ్లాడు. అక్కడ నరనారాయణులను దర్శించుకున్నాడు. తరువాత తాను సాక్షాత్తు విష్ణుమూర్తి ముఖతా పొందిన వేదార్ధసారము, యోగము, సాంఖ్యముల సారము అయిన ఉపదేశమును మునులందరికీ ఉపదేశించాడు. అక్కడి నుండి నారదుడు బ్రహ్మ సభకు వెళ్లాడు. అక్కడ కూడా విష్ణుమూర్తిచేసిన ఉపదేశ మును అందరికీ చెప్పాడు. ఆ ఉపదేశము క్రమక్రమంగా ముల్లోకములలో వ్యాపించింది. దానిని నాకు మా తండ్రి శంతనుడు ఉపదేశించాడు. దానిని నేను నీకు చెప్పాను. ఈ ఉపదేశమును మునులు, దేవతలు, ఎంతగానో కొనియాడుతారు. విష్ణువును పూజిస్తారు. భక్తితో జపిస్తారు. మనస్సులో ధ్యానిస్తారు.

ధర్మనందనా! నీవు కూడా విష్ణు మహిమను అదే ప్రకారము జపించు. ధ్యానించు. నీవు ఎవరి కన్నా చెప్పదలచుకుంటే నీతి పరులకు, విష్ణుభక్తులకు, ఇంద్రియ నిగ్రహము, మనో నిగ్రహము కలవారికి మాత్రమే ఉపదేశించు. నీవు ఇప్పటి దాకా విన్న కధలు ఏవీ ఈ ఉపదేశమునకు సాటిరావు. దీనిని చదివిన

వారికి ఆయురారోగ్యైశ్వర్యములు కలుగుతాయి.” అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు విష్ణువు నారదునికి ఉపదేశించిన తత్త్వమును ఉపదేశించాడు. ఈ పరమ పవిత్రమైన ఉపాఖ్యానమును పఠించుచూ పాండవులు విష్ణుమూర్తిని భజిస్తూ కాలం గడిపారు.” అని వైశంపాయనుడు జనమేజయునికి చెప్పాడు.

(ఇక్కడి నుండి వైశంపాయనుడు జనమేజయునకు చెప్పినట్టు కథ నడుస్తుంది).

“ ఓ జనమేజయ మహారాజా! వ్యాసుడు కూడా విష్ణుమూర్తిని తల్చుకుంటూ ఆకాశ మార్గాన క్షీరసాగరం వైపుకు ప్రయాణం చేస్తున్నాడు.” అని వైశంపాయనుడు చెప్పగా జనమేజయుడు వైశంపాయనునితో ఇలా అన్నాడు.

“ ఓ మహర్షి! నీవు మోక్షము అత్యంత సుఖప్రదము అని చెప్పావు. కాని ఆ లోకములలో జనాలు ఎల్లప్పుడూ ఈ ప్రాపంచిక విషయములలో, సంసార కర్మబంధనములలో చిక్కుకొని ఉంటారు కదా! మానవుల సంగతి ఎందుకు. దేవతలు కూడా మోక్ష మార్గంలో పయనించకుండా ఎల్లప్పుడూ యజ్ఞ యాగములలో అర్పించు హవిస్సులకోసం పాకులాడుతూ ఉంటారు కదా. ఇది ఇలా ఎందుకు జరుగుతూ ఉంటుంది అని ఆలోచిస్తూ ఉంటాను. మానవులు, దేవతలు ఇలా మోక్షమార్గమును విడిచిపెట్టి కర్మబంధనములలో చిక్కువడి ఉండుటకు కారణమేమిటో చెప్పగలరా!” అని అడిగాడు. దానికి వైశంపాయనుడు ఇలా చెప్పసాగాడు.

“ జనమేజయ మహారాజా! వ్యాసభగవానుడు తన శిష్యులకు నాలుగు వేదములను, భారతమును బోధించాడు. ఆ సమయంలో నేను, సుమంతుడు,

పైలుడు, జైమిని కలిసి, నీవు నన్ను అడిగిన మాదిరే, మా గురువుగారు వ్యాసుని అడిగాము. మామీద దయతో వ్యాసుడు మాతో ఈ విధంగా చెప్పాడు.

“నేను భూత, భవిష్యత్ వర్తమానములను తెలుసుకొనే దివ్యజ్ఞానము సంపాదించడానికి క్షీరసాగర తీరంలో తపస్సుచేసాను. ఆ నారాయణుని అనుగ్రహం చేత నాకు భూత భవిష్యత్ వర్తమానములను తెలుసుకొనే దివ్య దృష్టి లభించింది. దాని ప్రభావంతో నేను ఈ కల్పము ప్రారంభంలో బ్రహ్మ దేవుడు, మిగిలిన వారు చేసిన పనులు చూడగలిగాను. వాటిని మీకు చెబుతాను ఆలకించండి.

ఆదిత్యులు, మరుత్తులు, వసువులూ,రుద్రులు, మొదలగు దేవతాగణములు, మునులు, బ్రహ్మదేవుని చూచి “మా కర్తవ్యము ఏమిటి దయతో చెప్పండి?” అని అడిగారు. “మీ కర్తవ్యము ఏమిటి అన్న ఆలోచన నా మనస్సులో మెదులుతూ ఉంది. మీరు కూడా అదే మాట అడిగి నాకు మేలు చేసారు. దీని గురించి మనము అందరమూ ఆ విష్ణు దేవుని అడుగుదాము రండి.” అని బ్రహ్మదేవుడి వారితో అన్నాడు. తరువాత అందరూ విష్ణుదేవుని దగ్గరకు వెళ్లారు. విష్ణుదేవుని గురించి తపస్సు చేసారు. అప్పుడు వారికి ఒక దివ్యమైన వాక్కు వినవచ్చింది.

“ఓ దేవతలారా! మహా మునులారా! మీరు వచ్చిన పని నాకు తెలుసును. ఈ బ్రహ్మ దేవుడు లోకములన్నిటికీ గురువు. ఆయన ఏది చెప్పినా అది వేదవాక్కు. నాకు కూడా బ్రహ్మదేవుని మాటే వేదవాక్కు. మీరందరూ కలిసి వేదోక్తంగా ఒక యజ్ఞము చెయ్యండి. అందులో నాకు హవిర్భాగము కల్పించండి.” అని ఆకాశ వాణి పలికింది.

ఆ మాటలకు సంతోషించిన బ్రహ్మదేవుడు ఒక యాగం చెయ్యమని మిగిలిన దేవతలను ఆదేశించాడు. దేవతలందరూ వేదోక్తంగా యాగం చెయ్యడానికి సంకల్పించారు. అందులో విష్ణుమూర్తికి భాగం కల్పించారు. విష్ణుమూర్తి అదృశ్యరూపంలో వచ్చి ఆకాశంలో నిలిచి వారితో ఇలా అన్నాడు.

"దేవతలారా! మునులారా! నేను చెప్పిన ప్రకారము మీరు యజ్ఞము చేసారు. మీరు చేసిన పుణ్యమునకు ఫలాన్ని ప్రసాదిస్తాను. మరీచి, అంగిరసుడు, అత్రి, పులస్త్యుడు, పులహుడు, క్రతువు, వసిష్ఠుడు, అను వారు బ్రహ్మమానస పుత్రులు. వారు వేదములకు ఆచార్యులు. యజ్ఞములను నిర్వహింపడానికి అర్హులు. వీరు ఏర్పరచిన నియమములు, ఆచారములు, పద్ధతుల ప్రకారము మానవులు యజ్ఞయాగములు చేస్తారు. అందులో మీకందరకూ హవిర్భాగములు ఇస్తారు. వాటితో మీరందరూ తృప్తిపొందుతారు.'

సన, సనక, సనందన, కపిల, సనత్కుమారులు బ్రహ్మ మానస పుత్రులు. వీరు సహజ జ్ఞాన సంపన్నులు. విజ్ఞాన వంతులు, ఎల్లప్పుడూ ముక్తి గురించి ఆలోచిస్తుంటారు. వీరు మోక్షధర్మములను లోకమునకు విశదీకరిస్తారు. మీ అందరకూ తల్లి, తండ్రి, గురుడు ఈ బ్రహ్మదేవుడు మాత్రమే. నా అభీష్టము ప్రకారము ఇతడు ఈ లోకాలన్నింటినీ శాసిస్తాడు. నా నుదుటినుండి పుట్టిన రుద్రుడు సర్వలోకములకు ఆరాధనీయుడు, పూజ్యుడు. సకల వరములను ప్రసాదించేవాడు. ఇంక మీరు వెళ్లవచ్చు. వేదోక్త కర్మలన్నింటినీ ఈ బ్రహ్మ దేవుడు, మరీచి మొదలగు ప్రజాపతులు చెప్పినట్టు చేయండి. ఇది కృత యుగము అనే పేరుతో ఉత్తమమైన కాలంగా వర్ధిల్లుతుంది. యజ్ఞయాగము లలో పశువులను వధించరాదు. ఇందులో ఏ మాత్రం సందేహము లేదు." అని ఆదేశించాడు.

విష్ణుమూర్తి కి నమస్కరించి మునులు, దేవతలు వెళ్లిపోయారు. కాని బ్రహ్మదేవుడు అక్కడే నిలబడి ఉన్నాడు. అప్పుడు విష్ణువు గుర్రపు తలతో (హయగ్రీవుడు), దండకమండలములతో వేదాధ్యయనము చేయు మొహముతో, బ్రహ్మదేవుని ఎదుటికి వచ్చి నిలబడ్డాడు. విష్ణువు బ్రహ్మదేవుని కౌగలించుకొని "ఓ బ్రహ్మదేవా! నీవు సర్వలోకములకు విధాతవు. అందరికి గురుడవు. అధిపతివి. అందుకే నీ యందు సర్వలోకములభారమును ఉంచి నేను సుఖంగా ఉన్నాను. ఈ లోకములను సక్రమంగా నడపడం నీ బాధ్యత. ఈ లోకములను నడపడంలో నీకు ఏమైనా కష్టమని తోస్తే అప్పుడు నేను కల్పించుకుంటాను. ఆ పరిస్థితులను చక్కదిద్దుతాను." ఈ మాటలు చెప్పి విష్ణుమూర్తి అంతర్హితుడయ్యాడు. ఈప్రకారం యజ్ఞయాగములలో అగ్రభాగమునకు అర్హుడు, యజ్ఞధారి అయిన మహా విష్ణువు ప్రవృత్తి ధర్మము నిర్వహించడానికి బ్రహ్మదేవుని, దేవతలను నియమించి, తాను మాత్రం నివృత్తి ధర్మమును నిర్వర్తిస్తూ జ్ఞాన మూర్తియై సర్వేసర్వత్రా సంచరిస్తున్నాడు." అని వ్యాసుడు వైశంపాయనుడికి చెప్పాడు.

వ్యాసుడు ఇంకా ఇలా అన్నాడు. "వైశంపాయనా! ఈ సమస్త లోకములను సృష్టించి వాటిని పదిలముగా రక్షిస్తూ తుదకు తనలోనే లీనం చేసుకొనే ఆ మహావిష్ణువును నేను కొలుస్తాను. అజుని (అంటే పుట్టుక లేని వానిని) విశ్వమే తన రూపముగా కలవానిని, మృత్యువు లేని వాడిని, దేవతలందరికీ అధినాధుని, మొట్టమొదటి వాడినీ, నాలుగు వేదములు అధ్యయనం చేసిన వాడిని, ఆత్మతో మాత్రమే తెలిసుకో తగిన వాడినీ, ఈశానుని, నాశనము లేని వాడిని, అన్ని తపములకు,కర్మలకు ఫలప్రదాతను నేను ఆశ్రయిస్తాను." ఈ ప్రకారంగా వ్యాసుడు నారాయణుని స్తుతించాడు. మమ్ముల నందరినీ చూచి "నా పూర్వవృత్తాంతమును మీ అందరకూ చెప్పాను. మీరు కూడా నాకు విష్ణుమూర్తి చేసిన ఉపదేశములను ఆచరింపుడు. ఆ

పరమేశ్వరుని కొలవండి. వేదములలో చెప్పిన ప్రకారం నడుచుకోండి.” అని చెప్పాడు. మేమందరమూ వ్యాసుడు చెప్పినట్టే ఋగ్వేదము, యజుర్వేదము, సామవేదముల ప్రకారము ఈ త్రిలోకాధిపతిని స్తుతించాము. మనస్సులలో ఆరాధించాము.” అని వైశంపాయనుడు జనమేజయునకు చెప్పాడు.

“జనమేజయ మహారాజా! వ్యాసుడు మాకు బోధించిన పుణ్యప్రదమైన విష్ణుతత్త్వమును చదివినను, విన్నను విప్రుడు వేదవేదాంగములు చదివిన ఫలమును పొందుతాడు. క్షత్రియుడు సర్వత్రావిజయము పొందుతాడు. వైశ్యుడు ధనలాభమును పొందుతాడు. శూద్రుడు అత్యంతసుఖమును పొందుతాడు. పెళ్లికాని కన్యలకు త్వరగా వివాహం అవుతుంది. గర్భిణీ స్త్రీలకు సుఖప్రసవము అవుతుంది. మంచి గుణములు కలిగిన పుత్రుడు కలుగుతాడు. పిల్లలు లేని స్త్రీ సంతానవతి అవుతుంది.” అని వైశంపాయనుడు ఫలశృతి చెప్పాడు.

ఆ మాటలు విన్న జనమేజయుడు వైశంపాయనునితో ఇలా అన్నాడు. “మునివరా! గూఢములైన విష్ణునామములు నిర్వచించడానికి వీలులేనివి. నాకు వాటి గురించి వివరించండి.” అని అడిగాడు. దానికి వైశంపాయనుడు ఇలా చెప్పాడు.

“ఓ జనమేజయ మహారాజా! పూర్వము అర్జునుడు శ్రీకృష్ణుని ఇదే విషయం అడిగాడు. దానికి కృష్ణుడు అర్జునునకు వివరించిన విష్ణు నామముల ప్రాశస్త్యము గురించి నీకు చెబుతాను.

“అర్జునా! నీవు,నేను, నరనారాయణులు అనే సనాతనులము. ఈ ప్రపంచాన్ని ఉద్ధరించడానికి ఈ భూమి మీద అవతరించాము. గూఢములు

అయిన నా నామముల గురించి వాటి అర్ధముల గురించి వివరిస్తాను. విను.

అర్జునా! నారములు అనగా జలములకు పేరు. అయనము అనగా ఉండు స్థలము. నేను సదా జలములలో ఉంటాను కాబట్టి నాకు నారాయణుడు అనే పేరు సార్ధకమయినది.

నేను ఈ జగములలో నివసిస్తాను. కాని ఈ జగములన్నీ నాలో ఉన్నాయి. అందుకని నన్ను వాసుదేవుడు అని అంటారు.

నేను ఈ జగములన్నిటిలోనూ రోదసికుహరములోనూ పూర్ణంగా వ్యాపించి ఉన్నాను. కాబట్టి నన్ను విష్ణువు అని అంటారు. (విష్ణు అంటే అంతటా వ్యాపించినది అని అర్ధం).

ఇంద్రియములను నిగ్రహించుటకంటే ఉత్తమమైన ధర్మము లేదు. అట్టి జనులు నన్ను సదా కొలుస్తూ ఉంటారు. ఈ లోకములన్నీ నా ఉదరము (పొట్ట) లోనే ఉన్నాయి. అందుకని నన్ను దామోదరుడు అని అంటారు.

అన్నము (ఆహారము), జలము, అమృతము, వేదములు, పృశ్ని అనే పేరులో పిలువబడుతూ ఉంటాయి. అవి అన్ని నా గర్భంలో ఉన్నాయి కాబట్టి నన్ను పృశ్నిగర్భుడు అని అంటారు.

సూర్య కాంతీ, చంద్రకాంతీ, అగ్ని శిఖలు (జ్వాలలు) నాకు తల వెంట్రుకలు(కేశముల) వంటివి. అందుకని నన్ను కేశవ అని అంటారు.

నేను లోక సంరక్షణార్ధము ఇటు బ్రాహ్మణత్వమూ (సత్త్వగుణమూ)

అటు క్షాత్రము (రజోగుణము) అవలంబిస్తుంటాను. బ్రాహ్మము విప్రులకు, క్షాత్రము క్షత్రియులకు పరమధర్మములు. కాబట్టి బ్రాహ్మణుడు, క్షత్రియులు తమ తమ ధర్మములు క్రమం తప్పకుండా నెరవేరుస్తూ ముల్లోకములలో విరాజిల్లు తున్నారు. బోధించడం, స్థాపించడం అనగా వృద్ధిపొందించడం అనేవి అగ్నికి (సూర్యునికి) చంద్రునికీ కర్తవ్యములు. సూర్యుడు, చంద్రుడు తమ తమ కర్తవ్యములు నిర్వర్తించి అఖిలలోకములకు సంతోషమును కలిగిస్తారు. సూర్యుడు చంద్రుడు నేనే. సూర్య చంద్రుల రూపములలో నేను అఖిల జగములకు మేలు చేకూరుస్తుంటాను. దాని వలన నాకు కొని పేర్లు ఏర్పడ్డాయి వాటి గురించి చెబుతాను విను.

వరదుడు, లోకభావనుడు, ఈశ్వరుడు, హృషీకేశుడు, మొదలగు నామములు నాకు వచ్చాయి.

యజ్ఞములలో యాగములలో హవిర్భాగములను హరిస్తాను కాబట్టి నన్ను హరి అని కూడా అంటారు.

గోవు (ఆవు) అంటే భూమి అని అర్ధము. దానిని గుహలో పడకుండా ఎత్తిపట్టుకున్నందుకు నన్ను గోవిందుడు అని అంటారు.

నేను రోమములు లేకుండా అందంగా ఉంటాను కాబట్టి నన్ను శిపివిష్టుడు అని అంటారు.

నేను ఈ భూమిని దున్నుతాను. నా వర్ణం కూడా నలుపు. ఈ రెండు కారణములచేత నన్ను కృష్ణుడు అని అంటారు.

నేను సత్త్వగుణ ప్రధానుడను. అందుకని నేను సత్త్వగుణము నానుండి తొలగిపోదు. నేను ఎప్పుడూ సత్త్వగుణమునే ఆచరిస్తాను. అసలు నా జన్మ సత్త్వగుణ ప్రధానము అందువలన నను సాత్త్వతుడు అని అంటారు.

నాకు చ్యుతి అనగా నాశనము లేదు కాబట్టి నన్ను అచ్యుతుడు అని అంటారు.

మానవ శరీరంలో మూడు ప్రధాన ధాతువులరూపంలో నేను ఉంటాను కాబట్టి నన్ను త్రిధాతువు అని కూడా అంటారు.

నా తేజస్సు వలన నేయి ఏర్పడింది కాబట్టి నా పేరు ఘృతార్చి అని అంటారు.

ధర్మములలో వృషము అత్యుత్తమ ధర్మము. నేనే ఆ ధర్మమును. కాబట్టి నన్ను వృషుడు అని కూడా పిలుస్తారు.

నాకు ఆది, మధ్యము, అంతము లేవు. అందుకని నన్ను అనాది, అమధ్యుడు, అనంతుడు అని కూడా పిలుస్తారు.

ఎల్లప్పుడూ మంచి మాటలు శుచి అయిన మాటలు వినడానికి నేను ఎల్లప్పుడూ ఇష్టపడతాను. అందుకని నాకు శుచిశ్రవుడు అని పేరు.

వరాహావ తార సమయమున నేను ఒకే కొమ్ముతో భూమిని పైకి ఎత్తి పట్టు కున్నాను. అందుకని నాకు ఏకశృంగుడు అని పేరు.

నేను ఎల్లప్పుడూ ఈ లోకమును రేచనము అనగా చైతన్యవంతము చేస్తాను. అందుకని నన్ను విరించి అని అంటారు.

నేను విద్య రూపంలో అశరీరంగా సూర్యునిలో లీనమై ఉంటాను. అందుకని నన్ను కపిలుడు అని అంటారు.

యోగమును హిరణ్యము అని కూడా అంటారు. యోగమును నా కుక్షిలో దాచుకున్నాను కాబట్టి నన్ను హిరణ్య గర్భుడు అని అంటారు.

నేను నరుడిగా, నారాయణుడిగా ధర్మరక్షణార్ధము ఈ లోకంలో ఉద్భవించాను కాబట్టి నన్ను ధర్మజుడు అని కూడా అంటారు.

ఆ ప్రకారంగా నర నారాయణ రూపములలో నేను గంధమాధన పర్వతము మీద తపస్సుచేసుకొను చుండగా, కాలాంతకుడైన మహాశివుడు దక్షుని చేయు యజ్ఞమును ధ్వంసము చేయబోగా, ఆ యజ్ఞము పారిపోయి వచ్చి నా వక్షస్థలములో దాగుకొన్నది. అప్పుడు నా వక్షస్థలము మీద ఉన్న కేశములు ముంజముల వలె (గడ్డిపోచల వలె)మారిపోయినవి. అందుకని నాకు ముంజకేశుడు అనే పేరు సార్ధకమైనది.

అప్పుడు యజ్ఞమును తరుముకుంటూ వచ్చిన మహాశివుడు నాతో కలియబడ్డాడు. అప్పుడు నేను ఒక బాణమును అభిమంత్రించి పరశు రూపములో (గండ్రగొడ్డలి రూపములో) మహాశివుని మీదికి విసిరాను. అప్పుడు మహాశివుడు ఆ పరశువును ఖండించాడు. అందుకని నాకు ఖండపరశువు అనే నామము సార్ధకమైనది.” అని చెప్పిన కృష్ణుని చూచి అర్జునుడు “కృష్ణా! నీవు, మహాశివుడు యుద్ధం చేసారు అన్నారు కదా. మరి

ఆ యుద్ధములో నీవు గెలిచావా! మహాశివుడు గెలిచాడా. ఆ వృత్తాంతము నాకు చెప్పవా!" అని అడిగాడు. దానికి కృష్ణుడు ఇలా చెప్పాడు.

"ఓ అర్జునా! ఆ సమయంలో రుద్రుడు, నారాయణుడు యుద్ధంచెయ్యడానికి సంకల్పించారు. రుద్రుడు తన త్రిశూలంతో నారాయణుడి వక్షస్థలమును తాకాడు. నారాయణుడు తన చేత్తో రుద్రుని మెడ పట్టుకున్నాడు. ఇది తెలిసి బ్రహ్మదేవుడు అక్కడకు వచ్చాడు. ఇద్దరినీ సమాధాన పరిచాడు.

"మహాశివా! నీవు ఈ జగములకంతకూ శివుడవు.(శివం అంటే శుభకరము) మరి నీవు అందరికీ శుభములు చేకూర్చాలి కదా! కాబట్టి నీ కోపమును ఉపశమింప జెయ్యి. విష్ణువు శివుడు ఒకటే అని దివ్యజ్ఞానము కలవారందరికీ తెలియును కదా! వేదములతో తెలుసుకొనదగినదీ, నిర్గుణమయినదీ, ద్వందములకు అతీతమైనది, అరూపమైనదీ, అయిన ఒకే మూల తత్త్వము రెండు రూపములుగా విరాజిల్లుతున్నది. అవే శివ కేశవ తత్త్వములు. నిజానికి శివకేశవులకు బేధములేదు. నరనారాయణులు అనగా ఈ జగమునకు ఆది పురుషులు. నీ దివ్య బుద్ధితో చూస్తే మనమందరమూ వారి నుండి ఉద్భవించిన వారమే అని అవగతమవుతుంది. కాబట్టి మహాశివా! ముందు నీవు నారాయణుని ప్రసన్నం చేసుకో!" అని శివుని ప్రార్థించాడు.

అప్పుడు శివుడు ప్రసన్నుడయ్యాడు. తన కోపాన్ని విడిచిపెట్టాడు. నారాయణుడికి నమస్కరించాడు. అప్పుడు నారాయణుడు ఇలా అన్నాడు. "మహాశివా! ఎవడైతే నిన్ను తెలుసుకుంటాడో వాడు నన్ను తెలుసుకున్నట్టే! నిన్ను సేవిస్తే నన్ను సేవించినట్టే! శివకేశవులకు బేధము అనేది లేదు. మహాశివా! ఈ రోజునుండి నా గుండెలపై ఉన్న శ్రీవత్సము నీ త్రిశూలము

గుర్తుగా ఉంటుంది. నీ కంఠంమీద ఉన్న నలుపు ఈ రోజునుండి నా చేతి ముద్రతో శ్రీకంఠముగా పిలువబడుతుంది." అని అన్నాడు విష్ణువు.

అర్జునా! ఆ ప్రకారంగా నాకూ మహాశివునికీ సఖ్యత కుదిరింది. ఇది చూచి బ్రహ్మ మొదలగు దేవతా సమూహములు ఎంతో సంతోషించారు. కాబట్టి అర్జునా! నేను వివిధ రూపములతో ఈ లోకములలో ప్రవర్తిస్తూ ఉంటాను. నీవు కూడా అభవుడు, అమృతుడు, అయిన మహాశివుని పూజించి తరించు. నేను పక్కన ఉండి నిన్ను అనుక్షణమూ రక్షించాను కాబట్టి నీకు మహాభారత సంగ్రామంలో విజయం లభించింది. నీవు యుద్ధం చేసేటప్పుడు నీ రథం ముందు మహాశివుడు రుద్రరూపంలో త్రిశూలధారియై పరుగెడుతూ శత్రుసంహారం చేసాడు. ఆ కారణం చేత కూడా నీవు విజయుడివి అయ్యావు. ఈ విషయం నీవు తెలుసుకోడం మంచిది." అని శ్రీకృష్ణుడు అర్జునునితో చెప్పాడు అని వైశంపాయనుడు జనమేజయునితో చెప్పగా జనమేజయుడు ఇలా అన్నాడు.

"మునీంద్రా! ఇటు కృష్ణుడు, అటు మహాశివుడు తోడుగా ఉంటే సంగ్రామంలో అర్జునునికి విజయం లభించడంలో ఆశ్చర్యం ఏముంది? ఓ వైశంపాయన మహర్షీ! నారదుడు మహావిష్ణు దర్శనం చేసుకొని తిరిగి నరనారాయణుల వద్దకు వచ్చాడు మీరు అని చెప్పారు. ఆసమయంలో నరనారాయణులకు, నారదునికి జరిగిన సంభాషణా వివరములు వినవలెనని కోరికగా ఉన్నది వివరించండి." అని అడిగాడు. వైశంపాయనుడు ఇలా చెప్పసాగాడు.

" ఆ ప్రకారంగా నారదుడు నరనారాయణుల వద్దకు తిరిగి వచ్చాడు. నరనారాయణులు నారదునికి అతిథి సత్కారములు చేసారు. శ్వేతద్వీప విశేషములు ఏమి అని అడిగారు. వారితో నారదుడు ఇలా చెప్పాడు.

“ మీ కృపాకటాక్షములతో నేను శ్వేతద్వీపమునకు పోయి అచ్చట శ్రీ మహావిష్ణువును దర్శించుకున్నాను. ఆయన రూపము, ఇక్కడ మీరూపములు ఉన్నట్టే ఉన్నది. ఏమీ బేధము లేదు. అక్కడ తెల్లగా ఉన్న వారు, ఇంద్రియ నిగ్రహము కలవారూ, మౌనంగా ఉన్నవారూ అయిన నరులను దర్శించాను. వారందరూ విష్ణుదేవుని అత్యంత భక్తిశ్రద్ధలతో కొలుస్తున్నారు. విష్ణుమూర్తి కూడా వారితో విహరిస్తున్నాడు. నన్ను చూచి నా మీద కృపతో నాకు క్షేత్రజ్ఞుని గురించి, తన రాబోయే జన్మలగురించి, అవతారములగురించి తెలియజేసాడు. ఆ శ్వేతద్వీపము చాలా ప్రశాంతంగా ఉంది. అక్కడు, సూర్యుడు, చంద్రుడు లేరు. గాలి లేదు. మహావిష్ణువుకు ఏకాగ్రమైన మనస్సుతో ధ్యానం చేసేవారు చాలా ఇష్టులని తెలిసి నేను కూడా ఆ ప్రకారమే ఏకాగ్రచిత్తంతో ధ్యానం చేసాను. తరువాత విష్ణువు వద్ద వీడ్కోలు తీసుకొని మీ వద్దకు వచ్చాను. నేను కూడా ఇచ్చటనే ఉండి మీ దయకు పాత్రుడనయ్యెదను.” అని అన్నాడు. దానికి నరనారాయణులు సమ్మతించారు. తరువాత నారదుడు ఆ బదరికా వనంలో వేయి దివ్యసంవత్సరములు తపస్సు చేసాడు. తరువాత నరనారాయణుల దగ్గర వీడ్కోలు తీసుకొని హిమాలయ పర్వతములకు వెళ్లాడు. అక్కడ తన ఆశ్రమంలో శిష్యబృందంతో పూజలందుకుంటూ ఉన్నాడు.

జనమేజయ మహారాజా! తమస్త పాపహరమయిన హరి కథను నీవు భక్తిశ్రద్ధలతో విన్నావు. నీవు ఎల్లప్పుడూ విష్ణువును అధిక భక్తితో కొలువుము. నీకు మహోన్నతి కలుగుతుంది. హరిని ద్వేషించేవారికి ఈ లోకములో నేకాదు పరలోకములో కూడా సుఖం కలుగదు.వారికే కాదు వారి పితరులకు కూడా నరకప్రాప్తి కలుగుతుంది అని వేదాలు చెబుతున్నాయి. ముల్లోకములలో ఉన్న అందరికీ హరియే అంతరాత్మ. హరిని ద్వేషించడం అంటే తనను తాను ద్వేషించుకోవడమే కదా! మరి అలాంటి వారికి ఆపదలు వస్తాయి కదా! అంతేకాదు మా గురువుగారు వ్యాసులవారు సాక్షాత్తు శ్రీమన్నారాయణమూర్తి

అవతారము. ఆయన చేత విరచిత మైన భారతము అందరికీ పూజనీయము. అటువంటి భారతమును అధ్యయనము చేయడానికి సాక్షాత్తు ఆ ధర్మ స్వరూపు డైన మహావిష్ణువుకు తప్ప వేరొకరికి సాధ్యం కాదు. భారత కథలోని ధర్మములు చెప్పడం మా గురువుగారు వ్యాసునికే సాధ్యం అయింది." అనిపలికిన వైశంపాయనుని చూచి జనమేజయుడు "మహాత్మా! మహావిష్ణువు గుర్రపు తలతో కూడిన శరీరముతో (హయగ్రీవ రూపముతో) బ్రహ్మదేవుని వద్దకు వెళ్లాడు అని అన్నారు కదా. ఆ పురుషోత్తముడు అప్పుడు అలా ఎందుకు హయగ్రీవ అవతారము దాల్చవలసి వచ్చింది. వివరించండి." అని అడిగాడు. దానికి వైశంపాయనుడు ఇలా చెప్పసాగాడు.

" ప్రళయ కాలంలో జల ప్రళయంలో శ్రీ మహా విష్ణుడు యోగనిద్రలో ఉన్నాడు. ప్రళయము అంతరించిన తరువాత మేలుకొన్నాడు. మరలా ~~ఈ~~ విశ్వాన్ని సృష్టించడానికి సంకల్పించాడు. వెంటనే అహంకారము ఆవిర్భ వించింది. ఆ అహంకారమునకు బ్రహ్మ అని పేరు. విష్ణువు నాభి కమలంలో నుండి బ్రహ్మ ఉద్భవించాడు.

బ్రహ్మ ముందు వేదములను సృష్టించాడు. ప్రళయ కాలంలో లయమైనట్టి సత్త్వ, రజస్తమోగుణములలో మొట్ట మొదటిది అయిన సత్త్వగుణము మొదటగా పుట్టింది. బ్రహ్మ సత్త్వగుణ సంపన్నుడయ్యాడు. రజోగుణము, తమోగుణము రాక్షస గుణములు అయ్యాయి. ఆ రాక్షసులలో మధువు, కైటభుడు అనే ఇద్దరు రాక్షసులు ముఖ్యులు. వారు తొలుత ఆవిర్భవించిన వేదములనుతీసుకొని పోయి పాతాళంలో కట్టిపడేసారు.

సృష్టికి మూలం వేదములు. "నాకు బలము, దృష్టి, మార్గదర్శకములు వేదములే. అవి లేకపోతే నేను సృష్టి ఎలా చేస్తాను. ~~ఈ~~ ఆపద నుండి నన్ను

ఎవరు రక్షిస్తారు." అని అనుకున్నాడు బ్రహ్మ. విష్ణుదేవుని ఎన్నో విధాలుగా స్తుతించాడు. జలములలో శయనించి ఉన్న మహా విష్ణువు గుర్రపు తలతో కూడిన పరమ అద్భుతమైన రూపంతో(హయగ్రీవుడుగా) వేదాలను వెదుకుతూ బయలుదేరాడు. ముందు పాతాళమునకు వెళ్లాడు. అక్కడ భయంకరంగా ప్రణవ నాదం చేసాడు. ఆ నాదం విన్న మధు కైటభులు ఆ ప్రణవ ధ్వని వచ్చిన వైపుకు పరుగు తీసారు. ఇంతలో హయగ్రీవ రూపంలో ఉన్న విష్ణువు వేదములకు కట్టిన బంధనములు ఊడదీసి వాటిని తీసుకొని వచ్చి బ్రహ్మదేవునికి ఇచ్చాడు. మరలా తన స్వస్వరూపంతో జలములలో శయనించాడు.

ప్రణవ ధ్వని వచ్చిన వైపుకు పరుగెత్తిన మధు కైటభులకు అక్కడ ఎవరూ కనపడలేదు. మరలా తాము వేదములను దాచిపెట్టిన చోటికి వచ్చారు. అక్కడ వేదములు కనపడలేదు. వారికి కోపం వచ్చింది. నానా రభస చేస్తూ అటూ ఇటూ తిరిగారు. వేదముల కోసం వెతికారు. వారికి విష్ణుమూర్తి కనపడ్డాడు. మధుకైటభులు విష్ణుమూర్తిని యుద్ధమునకు ఆహ్వానించారు. మహా విష్ణువు యుద్ధోన్మాదులైన మధు కైటభులను సంహరించాడు. ఆ ప్రకారంగా సృష్టికార్యము నిర్విఘ్నంగా జరిగేట్టు చూచాడు. బ్రహ్మ యధావిధిగా సృష్టిచెయ్యడం ప్రారంభించాడు. అప్పటి నుండి హయగ్రీవుడైన విష్ణువు అన్ని రూపములకంటే గొప్పవాడయ్యాడు. హయగ్రీవ రూపంలో వేదములను రక్షించాడు కాబట్టి వేదములు ఎల్లప్పుడు హయగ్రీవ రూపంలో ఉన్న మహావిష్ణువును ఆశ్రయించి ఉన్నాయి.

ఓ జనమేజయ మహారాజా! హరి, సత్త్వ,రజస్తమోగుణములలో హెచ్చు తగ్గులు కలిగిస్తూ ఉంటాడు. అందువలననే మానవులలో కూడా ఈ హెచ్చు తగ్గులు కనిపిస్తూ ఉంటాయి. ఒకడు గుణవంతు డైతే మరొకడు

గుణహీనుడు అవుతాడు. ఎందు కంటే మనలో గుణములను కల్పించేదీ, గుణములను నాశనం చేసేది ఆ శ్రీహరే. వేదములు, యజ్ఞములు, ఇతర పుణ్యకార్యములు, పంచభూతములు అన్నీ శ్రీమన్నారాయణుని స్వరూపాలే." అని చెప్పాడు వైశంపాయనుడు.

అప్పుడు జనమేజయుడు ఇలా అన్నాడు. "ఓ మహాత్మా! ఏకాగ్రచిత్తము కలవారు చాలా గొప్పవారు అని చెప్పారు కదా. అసలు ఏకాగ్రత అంటే ఏమిటి?" అని అడిగాడు. దానికి వైశంపాయనుడు ఇలా చెప్పాడు.

"జనమేజయా! పూర్వము శ్రీ కృష్ణుడు మీ తాతగారు అర్జునునకు, మహాభారతయుద్ధ ప్రారంభంలో సాంఖ్యము, యోగము, వీటి సారమును గురించి బోధించారు. దానినే భగవద్గీత అంటారు. అది నేను ఎప్పుడో విన్నాను. దానిని నీకు ఇప్పుడు చెబుతున్నాను. శ్రద్ధగా విను.

ఈ ఏకాంతిక ధర్మమును పూర్వము నారాయణుడు బ్రహ్మకు ఉపదేశించాడు. బ్రహ్మదేవుడు దక్షప్రజాపతికి ఉపదేశించాడు. దక్షప్రజాపతి దానిని తన మనుమడైన సూర్యునికి ఉపదేశించాడు. దానిని సూర్యుడు మనువుకు చెప్పాడు. మనువు ఇక్ష్వాకునకు ఇచ్చాడు. ఇక్ష్వాకునుండి ఆ ఏకాంతిక ధర్మము యోగ్యులైన వారికి పరంపరగా అందజేయబడింది. ఈ ఏకాంతిక ధర్మాన్ని మహావిష్ణువునుండి గ్రహించిన నారదుడు దానిని తన శిష్యులకు ఉపదేశించాడు. వారి నుండి వారి శిష్యులకు అలా పరంపరగా సకల జనులకు చేరింది. ఈ ఏకాంతిక ధర్మము దుర్మార్గులకు మాత్రము గ్రహించడానికి వీలుపడలేదు.

ఈ ఏకాంతిక ధర్మమునకు అహింస మూలము. అహింసావ్రతముతో

శ్రీహరి ప్రీతి చెందుతాడు. హరి అన్నా క్షేత్రజ్ఞుడు అన్నా ఒకటే. కాని శ్రీ హరి తన భక్తులకు ఒకటి, రెండు, మూడు నాలుగు రూపములలో అనగా వాసు దేవుడు మొదలగు రూపములలో దర్శనం ఇస్తుంటాడు. ఈ నాలుగు రూపము లలో వాసుదేవుడు ప్రథముడు. రెండవ రూపము సంకర్షణుడు, మూడవ రూపము ప్రద్యుమ్నుడు, నాల్గవ రూపము అనిరుద్ధుడు. శ్రీ హరి ఇన్ని రూపములలో దర్శనం ఇచ్చినప్పటికినీ అదృశ్యరూపమైన దైవస్వరూపము ఒకటే. ఆ దైవస్వరూపము మన ఇంద్రియము లకు గోచరము కాదు. అనన్య భక్తి, తపస్సు, మనో నిగ్రహము, ఇంద్రియ నిగ్రహము కలవారికి మాత్రమే ఆ దైవస్వరూపము గోచరమవుతుంది. ఎల్లప్పుడూ శాంతి కోరుకొనే వాడికి ఈ ఏకాంతిక ధర్మము అరిచేతిలో ఉశిరిక కాయ వంటిది. మనలోని అన్ని రకములైన చింతలను తుంచి వేయడానికి ఈ ఏకాంతిక ధర్మమే ఆయుధము." అని చెప్పాడు వైశంపాయనుడు.

"ఓమహర్షీ! ఈ ఏకాంతిక ధర్మమును ఆచరించకుండా మానవులు ఏవేవో నోములు, వ్రతాలు ఆచరిసుంటారు. వాటి వలన ప్రయోజనం ఏముంటుంది. అసలు మానవులు ఇలా ఎందుకు చేస్తుంటారు? వివరించండి." అని అడిగాడు జనమేజయుడు.

"మహారాజా! ఇదివరకే చెప్పాను గదా. మన మనసు సత్త్వ, రజస్తమో గుణములతో ప్రభావితమౌతుంది. అందులో సాత్త్వికం ఉత్తమం. సాత్త్వక భావాలు కల వారి యోగక్షేమములు మహావిష్ణువే చూచుకుంటాడు. వారే ఏకాంతికులు. ఏకాగ్రచిత్తం కలవారు. వారికి దైవ చింతన తప్ప వేరే వ్యాపకం ఉండదు. ఇంక రాజసము, తామసము అవలంబించిన వారికి ఏకాంతికత, ఏకాగ్రత ఎలా అలవడుతుంది? రజస్తమోగుణములను ఆశ్రయించిన వారు ప్రాపంచిక విషయములలో, భోగలాలసతో నిమగ్నమై ఉంటారు. అలాంటి వారు

శ్రీహరి కృపకు పాత్రులు కారు. కాలేరు. ఏకాంతికులు, దైవమును ఏకాగ్ర చిత్తంతో సేవించేవారు, ఎల్లప్పుడు శ్రీహరి మనస్సులోనే ఉంటారు. వారికీ శ్రీహరికీ భేధమే లేదు. ఇదే విషయాన్ని వేదాలు కూడా చెబుతున్నాయి. మా గురువుగారు వ్యాసులవారు నాకు దయతో ఈ మార్గాన్ని ఉపదేశించారు. ఇది విని నేను పవిత్రుడ నయ్యాను. ఓ జనమేజయా! నీవు ఆచరించగలను అనుకుంటే, నీవు కూడా ఏకాంతికుడవై, ఏకాగ్రచిత్తంలో శ్రీ హరిని ధ్యానించు. శాశ్వతానందాన్ని పొందుతావు." అని అన్నాడు వైశంపాయనుడు.

" ఓ మహర్షీ! ఈ లోకంలో వేదములు, సాంఖ్యము, యోగము, పాశుపతము, పాంచరాత్రము, ఇంకా ఎన్నో ఎన్నెన్నో బోధన సాధనాలు (బోధించే మార్గాలు) ఉన్నాయి కదా! వీటిని అన్నిటినీ అభ్యసించడానికి నిష్ట ఒకటేనా లేక వేరు వేరు నిష్ఠలు ఉన్నాయా! అసలు వీటిని ఉపదేశించినది ఎవరు?" అని అడిగాడు జనమేజయుడు. వైశంపాయనుడు ఈ ప్రకారంగా చెప్పసాగాడు.

" ఓ జనమేజయ మహారాజా! వేదములకు, సాంఖ్యమునకు, యోగమునకు, ఇతర శాస్త్రములకు మూల కర్త ఆ శ్రీమన్నారాయణుడే. ఆ శ్రీమన్నారాయణుని చేరుకోడానికి ఇవన్నీ మార్గాలు. ఇంక వేదములను ఉపదేశించిన వాడు, ఆ శ్రీమన్నారాయణుని పుత్రుడైన వ్యాసుడు. సాంఖ్యమును ఉపదేశించిన వాడు కపిలుడు. యోగమును ఉపదేశించిన వాడు హిరణ్యగర్భుడు. పాశుపతము ఉపదేశించిన వాడు శివుడు. పాంచరాత్రము ఉపదేశించిన వాడు విష్ణువు. పాంచరాత్రమును వైష్ణవము అని కూడా అంటారు." అని చెప్పాడు వైశంపాయనుడు.

ఇప్పుడు జనమేజయునికి ఒక సందేహము కలిగింది.

“మహర్షీ! తమరు వ్యాసుడు పరాశరుని పుత్రుడు అన్నారు కదా. మరి మహావిష్ణువుకు కుమారుడు ఎలా అయ్యాడు?” అని అడిగాడు. దానికి వైశంపాయనుడు ఇలా చెప్పసాగాడు.

“మహాభారత రచన చేసి అలసి పోయిన వ్యాసుడు హిమాలయ పర్వత ప్రాంతములలో విశ్రాంతి తీసుకుంటున్నాడు. వ్యాసుని శిష్యులు అందరూ వ్యాసునికి పరిచర్యలు చేస్తున్నారు. వ్యాసుడు తన శిష్యులకు వేదములను వాటి అర్థములను, భారతమును దాని అర్థములను వివరిస్తున్నాడు.

ఆ సమయంలో నేను మరి కొందరూ వ్యాసునికి పాదాభి వందనము చేసి “గురువు గారూ! తమరిని నారాయణుని నుండి పుట్టినవాడు అని అంటారు కదా. అది ఎలా సంభవించింది?” అని అడిగాము. అప్పుడు వ్యాసుడు మామీద కరుణతో మాతో ఇలా అన్నాడు.

“ఆది కాలములో ప్రజలను సృష్టిచేయ సంకల్పించిన నారాయణుడు మొదట తననాభి కమలములోనుండి బ్రహ్మను సృష్టించాడు. ఆ బ్రహ్మ సకల భూతకోటిని సృష్టించాడు. బ్రహ్మ ముఖము నుండి వేదములు పుట్టాయి. ఆ వేదములను అధ్యయనం చేయడం కోసరం శ్రీ మహావిష్ణువు అపాంతరతముడు అనే వాడిని తన మనసులో సంకల్పించి సృష్టించాడు. విష్ణు మానస పుత్రుడైన అపాంతరతముడు విష్ణుదేవుని పక్కన నిలబడి నా కర్తవ్యమేమి అని అడిగాడు. నీవు వేదములను ఏ కాగ్ర చిత్తంతో అధ్యయనము చెయ్యి. ఆ వేదములను వ్యాసము చెయ్యి (అనగా విభజించు)అని అన్నాడు విష్ణువు. అలాగే అన్నాడు అపాంతరతముడు.

అప్పటికి కలాగా పులగంగా ఉన్న వేదములను అపాంతరతముడు

సాకల్యంగా అధ్యయనము చేసి, వాటిని నాలుగు వేదములుగా విభజించాడు. దానికి ఆ విభుడు అనగా నారాయణుడు ప్రీతిచెంది అపాంతరతముడి మీద వాత్సల్యంతో "వేదవ్యాసుడా! (వేదములను వ్యాసము చేసిన వాడా) ఇలారా! నీవు నా కుమారుడవు. నీవు అన్ని మన్వంతరములలో కూడా ఉంటావు. నీవు వేదవ్యాసునిగా అనేక జన్మలు ఎత్తుతావు. నీకు త్రికాలజ్ఞత్వము(జరిగినది, జరుగుతున్నది, జరగబోవునది తెలుసుకొనే శక్తి) ప్రసాదిస్తున్నాను. నీకు నా కథలూ, అన్నిధర్మములు, ఈ లోకములో చేయవలసిన పనులు అన్నీ గోచరిస్తాయి. నీవు రాబోవు కాలములో పరాశర మహాముని కుమారునిగా జన్మిస్తావు. నీకు పుట్టిన కుమారులే(ధృతరాష్ట్రుడు, పాండురాజు, విదురుడు) కురు సామ్రాజ్యాన్ని పరిపాలిస్తారు. వారు, వారి కుమారులు రాజ్య కాంక్షతో ఒకరితో ఒకరు కలహించుకొని యుద్ధములు చేసుకొని సర్వనాశనం అవుతారు.

ఓ అపాంతరతమా! కాలక్రమేణా మరలా వేదములు అన్నీ ఒకదానితో ఒకటి కలిసిపోతాయి. వాటిని మరలా నీవే విభజించాలి. ఈ లోకములో కలిగే అన్ని ధర్మసందేహములను నీవే తీర్చాలి. నీవు సాంఖ్యమును యోగమును అభ్యసిస్తావు. నీవు అందరి చేతా పూజింపబడతావు. ఇన్ని చేసినా కుమారా! నీకు వైరాగ్యము సిద్ధించదు. నీవు విరాగివి కాలేవు కాని నీకు విరాగి అయిన కుమారుడు కలుగుతాడు. అతనికి వైరాగ్యము సిద్ధిస్తుంది. ఇంక నీ ఇష్టం వచ్చినట్టు వెళ్లు." అని పలికి విష్ణుమూర్తి అంతర్ధానము అయ్యాడు. నాకు త్రికాలజ్ఞత్వము సిద్ధించినది కనుక నాకు అన్ని జన్మలలో జరిగిన విషయములు అన్నీ తెలుసు. ఆ ప్రకారంగా నేను నారాయణుని మానసపుత్రుడను. నేను ప్రతి జన్మలో అత్యంత నిష్ఠతో నారాయణుని గూర్చి తపస్సుచేసి ఆయన కరుణకు దయకు పాత్రుడనయ్యాను." అని నా గురువు వ్యాసుడు తన పూర్వజన్మ వృత్తాంతమును నాకు వివరించాడు అని వైశంపాయనుడు జనమేజయుని చెప్పాడు.

వైశంపాయనుడు జనమేజయునితో ఇంకా చెబుతూ "జనమేజయా! ఈ ప్రకారంగా నారాయణ నారద సంవాద కథను నారదుడు బదరికాశ్రమమునకు వచ్చి, నరనారాయణులను కలుసుకోవడం శ్వేతద్వీపవిశేషములను వివరించడం, నారదుడు నరనారాయణుల అనుమతితో బదరికావనములో ఉండటం, తపస్సు చేయడం, మరలా హిమవత్పర్వత మునకు పోయి అక్కడ తపస్సు చేసుకోవడం, హయగ్రీవుని వృత్తాంతమూ, అన్నీ నాకు మా గురువుగారు చెబుతూ ఉండగా శ్రీకృష్ణుడు, ధర్మరాజాదులు కూడా విన్నారు. తన నామముల గురించి అర్జునుడు అడుగగా, శ్రీకృష్ణుడు అర్జునునికి వివరించాడు. వేదములు, సాంఖ్యము, యోగము, పాశుపతము, పాంచరాత్రము, ఏకాంతిక ధర్మము వాటి గురించి మా గురువుగారు వివరించారు. వాటిని ధర్మరాజాదులు విన్నారు. ఇప్పుడు నీవు అడిగావు కాబట్టి నేను ఆ విషయములన్నీ నీకు చెప్పాను. ఈ లోకంలో ఏకాంతిక ధర్మమును మించిన ధర్మము మరొకటి లేదు." అని వైశంపాయనుడు జనమేజయునకు చెప్పాడు అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు వివరించాడు.

"పితామహా! నీవు అన్ని ధర్మములు నాకు వివరించావు. కాని ఈ ధర్మములు అన్నింటిలోనూ ఉత్కృష్టమైన ధర్మము ఏది నాకు తెలియ చెయ్యండి." అని అడిగాడు.

" ఓ ధర్మనందనా! అన్ని ధర్మములు మంచివే. అందులో పనికి రానిది అంటూ ఏదీ లేదు. ఎవరికి ఏది నచ్చితే దానిని వారు ఆచరిస్తారు. ఆ ధర్మము వారికి తగిన ఫలితాన్ని ఇస్తుంది. ఈలోకంలో తమకు నచ్చిన ధర్మములను ఆచరించే వారిని మనము ఎంత మందిని చూడటం లేదు.

అది అటుండగా, ఒకసారి నారదుడు లోక సంచారం చేస్తూ దేవేంద్రుని దగ్గరకు వెళ్లాడు. దేవేంద్రుడు నారదమునిని ఆహ్వానించి తగురీతిని సత్కరించి ఉచితాసనము మీద ఆసీనుడిని చేసాడు. "ఓ నారద మునీంద్రా! నీవు అన్ని లోకములూ సంచరిస్తుంటావు కదా! నీకు ఏదైనా అత్యంత ఆశ్చర్యకరమైన విషయము కనపడినదా?" అని అడిగాడు దేవేంద్రుడు. అప్పుడు నారదుడు దేవేంద్రునికి ఒక కథ చెప్పాడు. ఆ కథే నీ ప్రశ్నకు సమాధానము.

" గంగానదికి దక్షిణ తీరంలో మహాపద్మము అనే నగరము కలదు. ఆ నగరంలో భృగుడు అనే బ్రాహ్మణోత్తముడు నివసిస్తున్నాడు. ఆ బ్రాహ్మణుడు ధర్మపరుడు. నిత్యసత్యవ్రతుడు. అహింసా వాది. ఇంద్రియ నిగ్రహము కలవాడు. తనకు ఉన్నదాని తో తృప్తి చెందేవాడు. కోపం అసలే ఎరుగని వాడు. తాను న్యాయంగా సంపాదించిన ధనముతో దేవ కార్యములు, పితృకార్యములు, అతిథి సత్కారములు చేసేవాడు. అతనికి తగ్గట్టు అతనికి వినయ సంపన్నులు అయిన కుమారులు కలిగారు. కాని అతని మనస్సులో ఒక విషయం ఎప్పుడూ మెదులుతూ ఉండేది. "ఏ యే పనులు చేస్తే మేలు కలుగుతుంది. ఏవి ధర్మ కార్యములు." వీటి గురించి ఎప్పుడూ చింతిస్తూ ఉండేవాడు.

అలా ఉండగా ఒక రోజు ఆ బ్రాహ్మణుని ఇంటికి మరొక బ్రాహ్మణుడు అతిథిగా వచ్చాడు. భృగుడు ఆ బ్రాహ్మణునికి అతిథి సత్కార ములు చేసాడు. అతనితో ఇలా అన్నాడు. "అనఘా! నేను తమరి వద్దనుండి ఉపదేశమును కోరుతున్నాను. నేను ప్రతిరోజూ ఆత్మ దర్శనం చెయ్యడానికి అత్యంత నిష్ఠతో ప్రయత్నం చేస్తాను. కాని నేను ఈ ప్రాపంచిక విషయములలో నిమగ్నుడను కావడం వల్ల నాకు ఆత్మ దర్శనం సాధ్యం కావడం లేదు. నేను ఆత్మ దర్శనం ఎలా పొందాలో ఉపాయం చెప్పండి." అని అడిగాడు.

దానికి   ఆ బ్రాహ్మణుడు ఇలా బదులు చెప్పాడు.

"ఓ భృగూ! నేను కూడా నీ మాదిరే ఆత్మదర్శనం పొందడానికి ప్రయత్నం చేసి, ప్రాపంచిక విషయముల మోహంలో చిక్కుకొనడం వల్ల, పొందలేక పోయాను. నాకూ సరి అయిన దారి దొరకడం లేదు. కొంత మంది బ్రహ్మ చర్యము అవలంబించడం వల్ల, కొందరు గృహస్థాశ్రమంలో ఉండి కూడా, మరి కొందరు తపస్సు చేసి, మరి కొందరు యజ్ఞ యాగములు చేసి, ఇంకా కొందరు నిష్కామ కర్మలు చేసి ఆత్మదర్శనము పొందెదరని విన్నాను. ఇంకా కొంతమంది తల్లితండ్రులను భక్తితో సేవించి, మరి కొందరు భగవంతుని మీద అత్యంత భక్తితోనూ, మరి కొందరు మంచి నడవడితోనూ, మంచి ప్రవర్తనతోనూ, ఇంకా కొందరు ఇంద్రియములను నిగ్రహించి శాంతి యుతంగా జీవనం గడపుతూ, మరి కొందరు సత్యమును అహింసను పాటించి, ఆత్మ సందర్శనము పొందుతారు. కాబట్టి ఆత్మదర్శనమునకు అనేక ధర్మ మార్గములు కలవు. కాని అది అంతసులభం కాదు.

నైమిశారణ్యంలో గోమతి అనే నది ప్రవహిస్తూ ఉంది. అక్కడనే మహాపద్మమనే ఒక మడుగు కూడా ఉంది. ఆ తటాకం ఒడ్డున ఒక సర్పము నివసిస్తూ ఉంది. ఆ మహాపద్మ తటాకము తీరంలోనే పూర్వము మాంధాత తపస్సు, యజ్ఞములు చేసాడని అంటారు. ఆ నాగ రాజు(సర్పము) పేరు పద్మడు. అతడు గొప్ప ధర్మాత్ముడు. ఎంతో దయగలవాడు. అతనికి అతిధులంటే ఎంతో ప్రేమ. నీవు వెళ్లి ఆ నాగరాజును దర్శించు. నీ సందేహము అతను తీరుస్తాడు." అని చెప్పాడు ఆ బ్రాహ్మణుడు. ఆ మాటలకు భృగుడు సంతోషించాడు. బంధుమిత్రుల అనుమతి తీసుకొని భృగుడు నైమిశా రణ్యమునకు వెళ్లాడు. నాగేంద్రుడు ఉన్న చోటికి వెళ్లాడు.

నాగేంద్రుడి భార్య భృగువును భక్తితో పూజించింది. అతిధి సత్కారములు చేసింది. "మహానుభావా! తమరు ఇక్కడకు వచ్చిన పని ఏమిటా" అని అడిగింది.

"అమ్మా నేను నీ భర్తను కలుసుకోవాలని వచ్చాను. నీ భర్త ఎక్కడ ఉన్నాడు? " అని అడిగాడు భృగు.

"నా భర్త నెలకు ఒక సారి సూర్యుని రథమునకు పగ్గముగా ఉంటాడు. ఈ నెల నా భర్త వంతు. అందుకని సూర్యుని వద్దకు వెళ్లాడు. ఇంకొక ఎనిమిది దినముల తరువాత వస్తాడు. మీరు వచ్చిన పని తెలిపితే నేను ఆ పని చేస్తాను." అని చెప్పింది నాగరాజు భార్య.

"అమ్మా! నాకు వేరు పని ఏమీ లేదు. నీ భర్తను కలిసిపోదామని వచ్చాను. నీ భర్త వచ్చువరకూ ఆ వనములో ఉంటాను. నీ భర్త రాగానే నేను వచ్చానని చెప్పండి." అని అన్నాడు భృగు.

అలా ఆరు రోజులు గడిచాయి. ఆ ఆరురోజులు భృగు ఎటువంటి ఆహారమూ తీసుకొనలేదు. నాగరాజు భార్య, పిల్లలు, బంధువులు వచ్చి "అయ్యా మీరు ఆరు రోజులనుండి ఎలాంటి ఆహారము తీసుకొనలేదు. మాకు అన్నిటి కన్నా అతిధి పూజ ముఖ్యము. తమరు అన్యథా భావించక మా ఆతిధ్యము స్వీకరించండి. మేము అన్నము, ఫలములు, కందమూలములు తీసుకొని వచ్చాము. వీటిలో వేటినైనా తమరు స్వీకరించండి." అని ప్రార్థించారు.

"అయ్యో! మీరు ఇంతగా చెప్పవలెనా! నేను నాగరాజు దర్శనము కోసరం వచ్చాను. ఆయనను కలిసే వరకూ నేను ఎటువంటి ఆహారము తీసుకోను.

నీళ్లు తాగను. నాకు ఆకలి, దాహము తీర్చుకోవాలనే కోరికా లేదు. దయచేసి నా నియమాన్ని మన్నించండి. నాకు అతిథి సత్కారములు చేయలేదని మీకు ఎటువంటి మాట రానివ్వను. నాగరాజు ఎనిమిది రోజులలో వస్తాడని చెప్పారు. ఇప్పటికి ఆరు రోజులు అయింది. నాగరాజు రావడానికి ఇంకా రెండురోజులు ఉంది. ఈ రెండు రోజులు నేను ఎలాంటి ఆహారం తీసుకోను. ఎనిమిదవ రోజున నాగ రాజు రావాలి. ఆయన రాకపోతే నేను మీరు ఇచ్చిన ఆతిథ్యం స్వీకరిస్తాను." అని అన్నాడు భృగుడు.

వారందరూ దానికి సమ్మతించి ఎవరి గృహములకు వారు వెళ్లారు. సరిగా ఎనిమదవ రోజున నాగరాజు సూర్యుని వద్ద అనుమతి పొంది తన గృహమునకు వచ్చాడు. నాగరాజు భార్య భర్తకు ఎదురేగి ఆయనను ఆదరంతో లోపలకు తీసుకొని వచ్చింది.

నాగరాజు భార్యతో ఇలా అన్నాడు. "అతివా! అందరూ క్షేమంగా ఉన్నారు కదా! దేవతా పూజలు, అతిథి మర్యాదలు చక్కగా సాగుతున్నాయి కదా! ఇంట్లో నేను లేనందువల్ల ఏమయినా ఎవరికన్నా పొరపాట్లు జరిగాయా?" అని అడిగాడు.

దానికి ఆయన భార్య ఇలా బదులు చెప్పింది. " నాథా! నాకు ఆ మాత్రం తెలియదా. మీరు నాకు ఇచ్చిన శిక్షణ తో అన్ని సక్రమంగా నెరవేరుస్తున్నాను. నాకు తోచినట్టు సమస్త దేవతారాధనలు, అతిథి పూజలు సక్రమంగా నెరవేరుస్తున్నాను. నాథా! శిష్యులకు గురువు ఎడల భక్తి; బ్రాహ్మణులకు వేదముల ఎడల భక్తి; క్షత్రియులకు జనులను రక్షించడంలో ఉన్న భక్తి; వైశ్యులకు న్యాయంగా ధనం సంపాదించడం లో ఉన్న భక్తి; శూద్రులకు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్యులను సేవించడంలో ఉన్న భక్తి; యజమాని ఎడల

సేవకులకు భక్తి; సర్వులకు ఉపకారం చేసే గృహస్థాశ్రమము మీద అందరికీ ఉన్న భక్తి; ఏకాంతంలో కూర్చుని తపస్సుచేసుకోడంలో యోగులకు ఉన్న భక్తి, పతి ఎడల భార్యకు ఉన్న భక్తి-- ఇవన్నీ ప్రతి వారూ ఆచరించ తగ్గ సువ్రతములు అనగా మంచి వ్రతములు. ఎన్నో ధర్మ సూక్ష్మములు తెలిసిన వారైన మీకు భార్యగా ఉండి మీ మనసుకు ఇష్టలేని పని చేస్తానా!

అయినను నాది ఒక మనవి. పరమ పావనుడైన ఒక బ్రాహ్మణుడు మన ఇంటికి వచ్చాడు. తమరి దర్శనం కావాలి అని అడిగాడు. ఏమి పని మీద వచ్చారు అని నేను అడిగాను. నాకు ఏమీ చెప్పలేదు. మీరు సూర్యలోకమునకు వెళ్లిన సంగతి చెప్పాను. మీరు వచ్చువరకు పక్కనే ఉన్న వనంలో వేచి ఉంటాను అని అన్నాడు. ~~ఈ~~ ఎనిమిది రోజులు ఆ విప్రుడు జపం చేసుకుంటూ నిరాహారంగా ఉన్నాడు. అన్న పానీయములు ముట్టలేదు. మీరు వెంటనే ఆయన దగ్గరకు పోయి ఆయనను పరామర్శించండి.” అని చెప్పింది భార్య.

“ ఓ లలనా! నేనేమిటి ఇంకొకరి దగ్గరకు వెళ్లి పరామర్శించడం ఏమిటి! దేవతలు, అసురులు, మొదలగు వారు నన్ను ఏ విధంగా గౌరవిస్తారో నీకు తెలియదా! అలాంటి నన్ను ఒక సామాన్య బ్రాహ్మణుని దర్శనానికి వెళ్ల మంటావా!” అని అన్నాడు నాగరాజు.

“ నాథా! అలాకాదు. ఆ బ్రాహ్మణుడు మీకోసం వచ్చాడు. మీ రాక కోసం ఎనిమిది నాళ్లనుండి ఎదురుచూస్తున్నాడు. అతని కోరిక తీర్చకపోవడం నీ వంటి ధర్మవేత్తకు ధర్మమా! ఆ బ్రాహ్మణుని ఆశ నిరాశపరచినందు వల్ల కలిగే పాపంలో, నీవు ఇప్పటిదాకా సంపాదించిన పుణ్యము, ఉచితానుచిత జ్ఞానము, కృపాగుణము, ధర్మశాస్త్రములలో పాండిత్యము, దగ్ధం చేస్తావా! ఇదేనా నీ ధర్మనిరతి! నాథా! ఒక బ్రాహ్మణుని ఆశ నిరాశ పరచినందువల్ల బ్రహ్మ

హత్యా పాతకము చుట్టుకుంటుంది. ధర్మనిరతుడైన నీవంటి పురుషునకు ఒక బ్రాహ్మణుని కోరిక తీర్చడం ధర్మం కాదా! నాథా! మౌనవ్రతంతో ధృఢమైన జ్ఞానము, దానం చేసినందువలన అభ్యుదయము, ఎదుటి వారి ఆశలు సఫలం చేసినందువలన నరక బాధలు తొలగిపోయి, స్వర్గ సుఖాలు కలుగుతాయి అని పెద్దలు చెబుతారు కదా! వర్షం కోసం ఎదురు చూచే చాతక పక్షిలాగా ఆ బ్రాహ్మణుడు ఆ వనంలో నీ రాక కోసం ఎదురుచూస్తున్నాడు. నీలో ఉన్న రోషమును తగ్గించుకొని, ఆ బ్రాహ్మణుని పరామర్శించు.'' అని నాగరాజు భార్య అతనికి హితబోధ చేసింది.

అప్పుడు ఆ నాగరాజు భార్య మొహం చూచి ఇలా అన్నాడు. ''ఓ తరుణీ! ఎవరో పరాయి వాడిని చూచి రమ్మని చెప్పడంతో నాకు కొంచెం రోషం వచ్చినమాట నిజమే! నాలో పుట్టిన గర్వమును, కోపమును అణిచే ధర్మములు నాకు బోధించావు. నేను అధర్మవర్తనుడు కాకుండా కాపాడావు. పూర్వము ఈ గర్వము, కోపము, చేతనే కదా కార్తవీర్యార్జునుడు, రావణాసురుడు, వరుసగా పరశు రాముని చేతిలో, రఘురాముని చేతిలో మరణించారు. కాబట్టి కోపమును వదిలిపెట్టడం ఎంతో మేలు కదా! నీ వంటి భార్య ఉండ వలన కదా నాకు ఇంతటి అపాయము తప్పినది. లేని ఎడల నేను పాపకూపములో పడిపోయి నాశనం అయి ఉండేవాడిని కదా! ఇదుగో ఇప్పుడే ఆ బ్రాహ్మణుని చూడడానికి వెళుతున్నాను.'' అని చెప్పి నాగరాజు వడి వడిగా భృగు వద్దకు వెళ్లాడు.

నాగరాజును చూచిన భృగువు సంభ్రమంతో అతనికి ఎదురు వెళ్లాడు. ఇద్దరూ ఒకరి క్షేమములు ఒకరు తెలుసుకున్న తరువాత ఒక చెట్టు కింద కూర్చున్నారు. అప్పుడు నాగరాజు భృగు తో ఇలా అన్నాడు.

''మహాత్మా! తమరు నా కోసరము ఎనిమిది దినముల నుండి నిరాహార

దీక్షతో వేచి ఉన్నారట. కారణమేమి? మీ కోరిక ఏదైనా సరే తక్షణం తీరుస్తాను." అని అన్నాడు.

" ఓ నాగరాజా! నా స్వజనుల వలన నీ గురించి విన్నాను. నిన్ను చూడ టానికి వచ్చాను. నీవు సూర్యలోకమునకు సూర్యభగవానుని సేవించుటకు వెళ్లావని నీ భార్యవలన విన్నాను. అందుకని నీ కోసము ఎదురు చూస్తు న్నాను. నా మనసులో ఉన్న సందేహములను మీరు తీర్చాలి!" అని అన్నాడు.

"మీ వంటి వారి సందేహము తీర్చడం కన్నా నాకు కావలసినది ఏమున్నది. మీ వంటి వారి సందేహము తీర్చినప్పుడే కదా నా జన్మకు ధన్యత చేకూరుతుంది." అని అన్నాడు నాగరాజు.

"ఓ నాగరాజా! నా సందేహముల సంగతి అటుంచండి. అవి తర్వాత తీర్చుదురు. మీరు సూర్యరథము వెంట పోవునపుడు జరిగిన అద్భుతముల గురించి తెలియచేయండి." అని అడిగాడు. దానికి ఆ సర్పరాజు ఇలా చెప్పాడు.

"ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా! ఆశ్చర్యములలో కెల్లా ఆశ్చర్యము ఆదిత్యుడు. అతని వలననే కదా ఈ సృష్టిలోని జీవజాలము అంతా చైతన్యంతో జీవిస్తున్నది. సూర్యకిరణముల ప్రభావము చేతనే కదా దేవతలు, వాలఖిల్యుడు మొదలగు మహామునులు, సిద్ధులు, అనేకానేక పక్షిజాతులు, హాయిగా నివసిస్తున్నాయి. ఆ సూర్యుని లోనుండి వచ్చు వాయువుల వలననే కదా నీరు వేడెక్కి మేఘములుగా రూపొంది వర్షములు కురియుచున్నవి. ఇంతకన్నా అద్భుతములు కలవా! ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా! సూర్యుడు వర్షములు కురిపిస్తాడు. మరలా తనకిరణముల వేడిచేత ఆ వర్షపు నీటినంతా ఆవిరిగా మార్చి తన వైపు లాక్కుంటాడు.

ఇంతకన్నా ఆశ్చర్యం వేరొకటి ఉన్నదా! ఆ సూర్యుని వలననే కదా బీజములు మొలకెత్తి, మహా వృక్షములుగా పెరుగుతున్నవి. ఇది అద్భుతము కాదా! ఇంత ఎందుకు! ఆ పరమాత్ముడు, నిరంజనుడు, అక్షరుడు, అజరుడు, అద్వయుడు,శాశ్వతుడు అగు పురుషోత్తముడు సూర్యునిలో ద్వారా కదా వెలుగుతున్నాడు. ఇంతకన్నా అరుదైన అద్భుతము వేరు ఉన్నదా!

ఒకరోజు మధ్యాహ్నం సమయంలో ఆకాశంలో ఒకడు ఎదురయ్యాడు. అతడు సూర్యుని తో సమానంగా వెలుగుతున్నాడు. అతనిని చూచి సూర్యుడు తన చేతిని అందించాడు. అతడు సూర్యుని చేతిని పట్టుకున్నాడు. క్రమ క్రమంగా అతడు సూర్యబింబములోనికి చొచ్చుకొని పోయాడు. ఇద్దరూ ఒకటయ్యారు. ఇప్పటి దాకా రథము మీద ఉన్న వాడు సూర్యుడా లేక బయటనుండి వచ్చిన వాడు సూర్యుడా అనే సందేహము రథము లాగుతున్న సర్పరాజులందరికి కలిగింది. నేను ధైర్యము చేసి ఇతను ఎవ్వరు అని మా ప్రభువు సూర్యభగవానుని అడిగాను. దానికి సూర్యుడు నా వంక ప్రేమగా చూచి ఇలా అన్నాడు.

" ఈ వచ్చిన వాడు దేవతలు, యక్షుడు, గంధర్వుడు,నాగజాతి వాడు, ఎవరూ కాడు. ఇతడు ఒక పేద బ్రాహ్మణుడు. ఉంఛ వృత్తితో జీవిస్తుంటాడు. నియమ నిష్ఠలతో జీవితం గడుపుతున్నాడు. ఫలములు, కందమూలములు, నీరు మాత్రమే తాగి జీవిస్తుంటాడు. ఎలాంటి కోరికలు లేని వాడు. తనకు ప్రాప్తము లేని దానికి అర్రులు చాచేవాడు కాడు. సర్వభూతముల హితము కోరేవాడు. అందుకే అతడు సిద్ధిపొందాడు. సూర్యలోకము ప్రవేశించాడు." అని చెప్పాడు సూర్యుడు. ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా! ఇలాంటి అద్భుతాలు నేను ఎన్నో చూచాను." అని చెప్పాడు నాగరాజు.

ఆ మాటలు విన్న భృగు నాగరాజుతో ఇలా అన్నాడు. “ఓ మహాత్మా! నీ మాటలతో నా సందేహములు అన్నీ తీరిపోయాయి. ఇంక నేను వెళ్లి వస్తాను.” అని అన్నాడు.

“అదేమిటి బ్రాహ్మణోత్తమా! ఎంతో కష్టపడి ఇంతదూరం వచ్చావు. నీవు వచ్చిన పని చెప్పనేలేదు. నీ కోరిక ఏమిటి అడుగు. నేను తీరుస్తాను. ఎందుకంటే నాయందు నీవు, నీయందు నేను ఉన్నాము. మన ఇద్దరిలోనే ఈ ప్రపంచమంతా ఉంది. నిశ్చింతగా ఉండండి.” అని అన్నాడు నాగరాజు.

“ఓ నాగరాజా! నీవు చెప్పినది నిజమే! నీవు, నేను, ఈ సమస్త జీవరాసులూ అంతా ఒకటే. ఎలాంటి బేధము లేదు. నేను ఏమి తెలుసు కొనడానికి వచ్చానో అది నాకు అవగతమయింది. నాకు ఆత్మ దర్శనము అయింది. అందరినీ సమదృష్టితో చూడటం ఒక వ్రతంగా పెట్టుకుంటాను. ఇంక నాకు సెలవు ఇప్పించండి.” అని పలికాడు భృగు. తరువాత భృగు అక్కడి నుండి చ్యవన మహర్షి దగ్గరకు వెళ్లాడు.

ఈ కథను పూర్వము భార్గవుడు నారదుడికి చెప్పాడు. నారదుడు ఇంద్రుడికి చెప్పాడు. ఇంద్రుడు వసువులకు చెప్పాడు. వసువులు నాకు చెప్పారు. నేను నీకు చెప్పాను.” అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. అని వైశంపాయనుడు జనమేజయునికి చెప్పాడు.

మహాభారతము
శాంతి పర్వము షష్ఠాశ్వాసము సంపూర్ణం.
శాంతి పర్వము సర్వము సంపూర్ణం.
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓంతత్సత్.